

A TÁMOGATÓ INTÉZKEDÉSEK KATALÓGUSA

A TÁMOGATÓ INTÉZKEDÉSEK KATALÓGUSA

Vydané Národným inštitútom vzdelávania a mládeže v rámci realizácie Plánu obnovy a odolnosti, ktorý je financovaný Európskou úniou – NextGenerationEU.

PLÁN [OBNOVY]

2023

Szerzői kollektíva:

Dr. Ivana Drangová, Dr. Barbora Čaplová, Mgr. Iris Domancová, PhD, doc. Terézia Harčaríková, PhD, Mgr. Zuzana Ivanová, PhD., doc. PaedDr. Jana Lopúchová, PhD., Mgr. Zuzana Mravcová, Mgr. Lenka Nadányi, Mgr. Katarína Reinoldová, doc. PhDr. Rastislav Rosinský, PhD., Mgr. Kristína Tkáčová, PhD., Mgr. Miroslava Višňovská, PhD., PaedDr. Jana Verešová, PhD., Mgr. Martin Vyšňa

Együtműködők:

Mgr. et Mgr. Mária Anyalaiová, PhD., Mgr. Mgr. Júlia Čurillová, PaedDr. Vladimíra Ďurčová, Assoc. Marian Groma, PhD., Mgr. Marek Hlina, PaedDr. Lucia Košťálová, PaedDr. Mária Králiková, Mgr. Martina Kukumbergová, Mgr. Janka Kšiňanová, PhD., doc. Milena Lipnická, PhD., PaedDr. Šarlota Múdra, Mgr.art Viera Orogváni, Mgr. Mária Paľová, PhD., PaedDr. Jana Partiková, Mgr. Janka Pilková, PaedDr. Dorota Smetanová, PhD., PaedDr. Valéria Stašiaková, PhD., prof. PaedDr. Darina Tarcsiová, PhD,

Fő koordinációs csoport:

Mgr. Matúš Bañas, prof. Eva Gajdošová, PhD., Mgr. Eva Horníková, Mgr. Mgr. Júlia Choleva, PhD., Mgr. Mária Chorváthová, paedDr. Jana Kandříková, Lucia Komorníková, PhD. Alena Kopányiová, PhD. mgr. Jana Kozárová, PhD., Mgr. Hana Laciková, PhD., PhDr. Oľga Okálová, PhD., Mgr. Eva Polgáryová, JUDr. Zuzana Stavrovská, PhD., Michaela Stehlíková, DiS., PhDr. Mgr. Ľubomír Tichý, prof. PaedDr. Alica Vančová, CSc,

Köszönet illeti továbbá a Szlovák Köztársaság Oktatási, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériumának szakértőit és a szakmai szervezetek képviselőit értékes tanácsaikért és észrevételeikért.

Nyelvi szerkesztés. Mgr. Nikola Brehová

Magyar fordítás: PaedDr. Kovács Tünde, Mgr. Tungli Vecserka Judit, Mgr. Kantár Balázs PhD., PaedDr. Menyhárt József PhD.

Kiadás: első

A kiadás éve: 2023

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	4
1. A TÁMOGATÓ INTÉZKEDÉSEK VERTIKÁLIS MODELLJE	6
2. JOGSZABÁLYI HÁTTER.....	8
2.1 Kötelező érvényű nemzetközi dokumentumok.....	9
3. TÁMOGATÓ INTÉZKEDÉSEK.....	13
3.1. A nevelés és oktatás céljainak, módszereinek, formáinak és szemléletmódjának módosítása alapján történő nevelés és oktatás biztosítása a nevelésben és oktatásban	13
3.2 Oktatás és képzés biztosítása a tartalmi módosítások alapján, és a gyermekek/tanulók oktatási teljesítményének értékelése.....	15
3.3 A motoros készségek, az érzékszervi érzékelés, a kommunikációs készségek, a kognitív készségek, a szociális-kommunikációs készségek, az érzelmek és az öngondoskodás fejlesztését szolgáló tevékenységek biztosítása.....	18
3.4 Az iskolaérettséget támogató tevékenység.....	22
3.5 Az iskola tanítási nyelvéhez kapcsolódó tanfolyam biztosítása vagy egyéb támogatás biztosítása az iskola nyelvének könnyebb elsajátítása céljából.....	25
3.6 Korrepetálás vagy célzott tanulás biztosítása a gyermek vagy tanuló legmagasabb egyéni kognitív potenciáljának elérése érdekében.....	28
3.7 A szociálisan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és képzési feltételeinek javítása.....	30
3.8 Tanulás biztosítása egy tantárgyban vagy oktatási területen a felsőbb évfolyamban.....	32
3.9 A fogyatékos gyermek/ tanuló és az iskola vagy az oktatási intézmény közötti kommunikáció speciális formáinak biztosítása	34
3.10 A társadalmi beilleszkedést támogató tevékenység.....	37
3.11 Az iskolai lemorzsolódás megelőzését célzó intézkedések az alapiskola, ill. a középiskola alsóbb évfolyamaiban	40
3.12 Speciális pályaorientáció.....	44
3.13 A pedagógiai asszisztens jelenlétének biztosítása az osztályteremben.....	47
3.14 Egészségügyi ellátás	50
3.15 Az önálló tevékenységek biztosítása az oktató-nevelő folyamatban.....	51
3.16 Speciális oktatási kiadványok és kompenzációs segédeszközök biztosítása.....	54
3.17 Az iskolai helyiségeknek az észlelés és a készségek elsajátításának elősegítése érdekében történő átalakítása.....	58
3.18 Az iskola vagy iskolai intézmény területén lévő fizikai és szervezési akadályok megszüntetése az oktató-nevelő folyamatban	62
3.19 Diétás étkeztetés biztosítása	66
3.20 A fizikai és mentális egészség előmozdítása és a kockázatos magatartásformák megelőzése.....	68
3.21 Krízisintervenció – válsághelyzetben történő beavatkozás.....	69

BEVEZETÉS

2023 májusában a Szlovák Köztársaság (a továbbiakban: SzK) új oktatási és képzési támogatási rendszert vezetett be a regionális oktatási rendszerben. A támogató intézkedéseket a 245/2008. sz. törvény vezette be. 182/2023. sz. törvény cikk (Coll.), 2023. május 30-i hatállyal.

A Szlovák Köztársaság több stratégiai dokumentumban is elkötelezte magát az oktatási és képzési támogató intézkedések új modelljének bevezetése mellett. Az egyik ilyen dokumentum a Szlovák Köztársaság helyreállítási terve, konkrétan a 6. komponens Az inkluzív oktatás hozzáférhetősége, fejlesztése és minősége minden szinten, Reform 2 A gyermekek és tanulók sajátos oktatási szükségletei fogalmának meghatározása és az oktatásban és képzésben támogatható támogató intézkedések modelljének kidolgozása, beleértve finanszírozásuk rendszerét is. A támogató intézkedések katalógusa a Szlovák Köztársaság Oktatási, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériumának (a továbbiakban: Oktatási Minisztérium) stratégiai dokumentumai és már kidolgozott módszertani támogató dokumentumai alapján készült, amelyek a következők:

- Az inkluzív megközelítés stratégiája az oktatásban és képzésben;
- Első cselekvési terv az inkluzív megközelítésre vonatkozó stratégia végrehajtására az oktatásban és képzésben;
- Pályázati útmutató Hogyan legyünk sikerebbek az iskolában;
- Pályázati útmutató a mentális egészség iskolai előmozdításához;
- Kézikönyv az iskolák és oktatási intézmények akadálymentesítéséhez;
- Módszertani anyag az iskolai deszegregációról a fenntartók és az igazgatók számára "Együtt egy padban";
- A tanácsadási és prevenciós rendszer különböző támogatási szintjeinek jellemzői;
- A szakmai tevékenységek teljesítmény- és tartalmi normái.

A támogató intézkedések rendszerének bevezetésének célkitűzései a következők:

- Az alapvető készségszinteket sem elérő gyermekek/tanulók arányának csökkentése; A tanulók tanulmányi eredményeit befolyásoló társadalmi-gazdasági hatások csökkentése; Az oktatási esélyegyenlőség előmozdítása;
- az óvodai oktatásban részt vevő óvodáskorú gyermekek arányának növelése;
- a korai iskolaelhagyók arányának csökkentése, különös tekintettel a fogyatékkal élő és szociálisan hátrányos helyzetű tanulókra;
- az oktatás hozzáigazítása az egyes gyermekek/tanulók egyéni szükségleteihez.

A támogató intézkedések rendszerének célja annak biztosítása, hogy az oktatáshoz és a tanuláshoz való hozzáférés akadályaival küzdő gyermekek vagy tanulók egyéni támogató intézkedéseken keresztül megfelelő támogatásban részesüljenek annak érdekében, hogy mind oktatási potenciáljukat, mind az inkluzív oktatáshoz való jogukat kiaknázhassák. A tanulás és az

oktatáshoz való hozzáférés akadályai a gyermek/tanuló részéről felmerülő tényezők (pl. családi környezet stb.), az iskola részéről felmerülő tényezők (pl. fizikai akadályok megléte az iskola épületében), valamint azok esetleges átmeneti jellege.

Az új támogató intézkedések bevezetése az oktatásban és képzésben hozzájárul ahhoz, hogy az iskolarendszer specifikusabban tudjon reagálni a gyermekek/tanulók sokféle egyéni oktatási és sajátos nevelési igényeire, ezáltal növelve esélyeiket arra, hogy kiteljesítsék oktatási potenciáljukat, és sikeresek legyenek nemcsak az oktatásban, hanem az életben és a társadalomban is.

A támogató intézkedések vertikális modellje annak értékelésén alapul, hogy a gyermeknek/tanulónak milyen támogatásra van szüksége ahhoz, hogy kibontakoztathassa a benne rejlő lehetőségeket.

A bemutatott támogató Intézkedések Katalógusa és a kísérő anyagok a 2023. május 9-én elfogadott, 2023. szeptember 1-jén hatályba lépő iskolatörvény szövegére vonatkoznak. A támogató intézkedések rendszeréhez közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó további jogszabályi változások esetén a támogató intézkedések katalógusát frissíteni fogják.

A további konkrétumokat és a finanszírozást az Oktatási Minisztérium által a www.podporneopatrenia.minedu.sk honlapon közzétett, a támogató intézkedések finanszírozására vonatkozó iránymutatások és módszertanok határozzák meg.

A frissítésre 2023 őszén kerül sor a javaslatok alapján a támogató intézkedések gyakorlati megvalósítása során, operatívan minden egyes jogszabályi változáskor, valamint időszakosan, feltételezhetően két évente.

1. A TÁMOGATÓ INTÉZKEDÉSEK VERTIKÁLIS MODELLJE

Az oktatási és képzési támogató intézkedések katalógusa a támogató intézkedések vertikális modellje alapján háromféle támogató intézkedéstípust ír le a szükséges támogatás szintjének megfelelően. A gyermek/tanuló azonosított oktatási szükségleteinek fényében a támogató intézkedések valamennyi típusa keretében egyidejűleg többféle támogató intézkedés is nyújtható a gyermek/tanuló számára. A támogató intézkedések vertikális modell alapján a következőkre oszthatók:

1. **Általános támogató intézkedések**
2. **Céltzott támogató intézkedések**
3. **Különleges támogató intézkedések**

1. Általános támogató intézkedések

A támogató intézkedéseket minden gyermek és tanuló számára megkülönböztetés nélkül, ill. **anélkül** nyújtjuk, hogy a tanárok, a szakosodott személyzet vagy a tanácsadó és megelőző intézmény **véleménye szükséges lenne**.

Ez magában foglalja az alábbi támogató intézkedéseket:

- megelőzés a fizikai egészség, a mentális egészség és a kockázatos viselkedés kialakulásának megelőzése érdekében;
- krízisintervenció.

2. Céltzott támogató intézkedések

A támogató intézkedések biztosításához a tantestület, az iskola, vagy az iskolai szakmai személyzet véleménye, illetve egy tanácsadó és megelőzési intézmény **véleménye szükséges**.

Ide tartoznak a támogató intézkedések (az oktatási törvény 145b. § (1) bekezdésének a) pontja alapján):

- az oktatás és képzés céljainak, módszereinek, formáinak és megközelítési módjainak kiigazítása alapján történő oktatás és képzés biztosítása;
- a motoros készségek, az érzékszervi érzékelés, a kommunikációs készségek, a kognitív készségek, a szociális-kommunikációs készségek, az érzelmek és az öngondoskodás fejlesztését szolgáló tevékenységek biztosítása;
- az iskola tanítási nyelvén történő tanfolyam biztosítása vagy az iskola tanítási nyelvének elsajátításához nyújtott egyéb támogatás;
- korrepetálás vagy céltzott tanulás biztosítása a gyermek vagy tanuló legmagasabb egyéni kognitív potenciáljának elérése érdekében;
- a társadalmi befogadást elősegítő tevékenységek;

- az iskolából való lemorzsolódás elkerülését elősegítő tevékenységek az alapiskola vagy a középiskola utolsó évét megelőző években;
- egészségügyi ellátás biztosítása;
- az iskolai helyiségek olyan átalakításai, amelyek célja az érzékelés és a készségek elsajátításának elősegítése;
- az iskola vagy az iskolaépület fizikai akadályainak és az oktatás és képzés szervezeti akadályainak megszüntetése;
- diétás étkezés biztosítása.

3. Különleges támogató intézkedések

A támogató intézkedések biztosításához **a tanácsadó és megelőző intézmény nyilatkozata szükséges.**

Ide tartoznak a támogató intézkedések (az iskolatörvény 145b. § (1) bekezdés b) pontja szerint):

- az oktatás és a képzés tartalmának kiigazítása alapján történő oktatás és képzés biztosítása, valamint a gyermekek vagy tanulók oktatásban és képzésben elért teljesítményének értékelése;
- az iskolai kompetenciák elérését elősegítő tevékenységek;
- a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és képzési feltételeinek javítása;
- egy tantárgy vagy oktatási terület tanulásának biztosítása egy magasabb évfolyamban;
- a fogyatékos gyermek vagy fogyatékos tanuló és az iskola vagy az iskolai intézmény közötti kommunikáció speciális formáinak biztosítása;
- speciális pályaválasztási tanácsadás;
- pedagógiai asszisztens biztosítása az osztályteremben;
- a 80c) speciális rendelet szerinti önkiszolgáló feladatok biztosítása az oktatási folyamat során;
- speciális oktatási kiadványok és kompenzációs segédeszközök biztosítása.

2. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A Támogató Intézkedések Katalógusa a 2023. május 9-én elfogadott 182/2023. sz. törvénnyel módosított, az oktatásról és képzésről, valamint egyes törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló 245/2008. sz. törvény (oktatási törvény) (a továbbiakban: oktatási törvény) 145a. §-a szerinti oktatási és képzési támogató intézkedéseket határozza meg¹.

Az oktatási törvény értelmében a támogató intézkedés az iskola vagy az oktatási intézmény által biztosított olyan intézkedés, amely szükséges ahhoz, hogy a gyermek vagy tanuló teljes mértékben részt vehessen az oktatásban és képzésben, és fejleszthesse tudását, készségeit és képességeit (az oktatási törvény 145a. § (1) bekezdése).

Az oktatási törvény 145a. §-ának (3) bekezdése értelmében a támogató intézkedések katalógusa a következőket tartalmazza:

- a) a támogató intézkedés megnevezése,
- b) a támogató intézkedés leírása,
- c) a támogató intézkedés célcsoportja,
- d) a támogató intézkedés személyi feltételei
- e) A támogatóintézkedés biztosításának formái,
- f) a támogató intézkedés javasolt alkalmazási köre.

A támogatói intézkedések katalógusát az Oktatási Minisztérium vezeti és teszi közzé a kijelölt honlapján (www.podporneopatrenia.minedu.sk).

Az oktatási törvény szerint a gyermekeknek/tanulóknak joguk van "az e törvényben meghatározott mértékben inkluzív oktatáshoz és az eltérő oktatási szükségleteiket, képességeiket és lehetőségeiket, tehetségüket és egészségi állapotukat tiszteletben tartó egyéni megközelítéshez" (144. § (1) bekezdés e) pont).

Az oktatási törvény 155. §-ának (6) bekezdése kimondja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a külső vizsgáztatás feltételeit ennek megfelelően kell kiigazítani, és ezeket a feltételeket részletesebben az általános iskolákról szóló 223/2022. sz. rendelet és a 223/2022. sz. 224/2022. sz. törvényerejű rendelet, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók nyilvántartásba vételére vonatkozó iránymutatások, amelyeket minden tanévre vonatkozóan az Oktatási Minisztérium által az oktatás és képzés minőségének ellenőrzésére és értékelésére felhatalmazott jogi személy ad ki.

Ugyanakkor az általános iskolákról szóló 223/2022. sz. rendelet 12. cikkelyének (3) bekezdése értelmében a tanulónak a külső tesztelés során ugyanolyan kiigazításokkal kell rendelkeznie, mint amilyenekkel az oktatás során, azaz a tesztelésre történő beiratkozás előtti időszakban rendelkezett.

¹ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2023/182/20230901.html>

2.1 Kötelező érvényű nemzetközi dokumentumok

Az ENSZ Fogyatékosággal élő személyek jogaival foglalkozó bizottságának 4. számú általános rendelkezése

A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 2006-os elfogadása áttörést jelentett a fogyatékosággal élő személyek jogaira vonatkozó minimumszabályok módosításában. A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény olyan nemzetközi szerződés, amely a Szlovák Köztársaság alkotmányának 7. cikkely (5) bekezdése szerint elsőbbséget élvez a törvényekkel szemben. A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben a részes államok vállalják, hogy biztosítják és előmozdítják az emberi jogok és alapvető szabadságok teljes körű élvezetét minden fogyatékosággal élő személy számára, a fogyatékoságon alapuló megkülönböztetés nélkül.

A 7. cikkely értelmében a fogyatékosággal élő gyermekek, a részes államok kötelezettséget vállaltak arra is, hogy minden szükséges intézkedést megtesznek annak biztosítására, hogy a fogyatékosággal élő gyermekek a többi gyermekkel azonos alapon élvezhessék az összes emberi jogot és alapvető szabadságot.

Az ENSZ Fogyatékosággal Élők Jogainak Bizottsága 4. számú általános megjegyzése részletesen leírja az inkluzív oktatás alapvető jellemzőit. Ezek közül az egyikben megállapítja: "Az inkluzív oktatás rugalmas tantervet, valamint a gyermekek, tanulók és hallgatók különböző erősségeihez, igényeihez és tanulási stílusához igazodó oktatási és tanítási módszerek alkalmazását jelenti. Ez a megközelítés magában foglalja a támogatás nyújtását, a megfelelő kiigazításokat és a korai beavatkozást olyan mértékben, hogy minden tanuló és diák képes legyen elérni a benne rejlő lehetőségeket". (12. bekezdés c) pont)

Az általános rendelkezés továbbá meghatározza, hogy a fogyatékosággal élő személyek oktatáshoz való jogának megvalósítása és a hatékony, egyénre szabott támogató intézkedések végrehajtása érdekében (24. törvénycikk (2) bekezdés e) pont: "közvetlenül megfelelő, folyamatos és egyénre szabott támogatást kell nyújtani. A bizottság hangsúlyozza, hogy olyan egyénre szabott oktatási terveket kell biztosítani, amelyek meghatározhatják az egyes tanulók által igényelt ésszerű kiigazításokat és konkrét támogatást, beleértve a kompenzációs segédeszközök, az alternatív/hozzáférhető formátumú speciális tananyagok, kommunikációs módok és eszközök, kommunikációs segédeszközök, valamint segéd- és információs technológiák biztosítását."

A támogató Intézkedések katalógusa tiszteletben tartja az oktatás 24. cikkelyét is, amelynek biztosítania kell, hogy minden gyermek/tanuló egyenrangú módon férjen hozzá az oktatáshoz, felölelve az oktatás minden szintjét és típusát az óvodától az egyetemig és az egész életen át tartó tanulásig. A 24. törvénycikk (3c) bekezdésével összhangban megteremti annak feltételeit, hogy a fogyatékosággal élő gyermekek és tanulók az érintett gyermek vagy tanuló számára legmegfelelőbb nyelveken, módokon, kommunikációs formákban és kommunikációs eszközökön részesüljenek oktatásban.

A cél az, hogy lehetővé tegye számukra a teljes és egyenlő részvételt az oktatási és képzési rendszerben és a társadalom életében.

A gyermek jogairól szóló egyezmény

A gyermek jogairól szóló egyezmény hangsúlyozza, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekének kell alapul szolgálnia az oktatással kapcsolatos politikák és rendelkezések meghatározásakor. A gyermek jogairól szóló egyezményben részes államok vállalják, hogy biztosítják, hogy a gyermek a jólétéhez szükséges védelmet és gondoskodást kapja, figyelembe véve szülei, törvényes gyámjai vagy más, érte jogilag felelős személyek jogait és kötelességeit, és hogy e célból minden szükséges jogalkotási és közigazgatási intézkedést megtesznek (3. törvénycikk (2) bekezdés).

"A gyermek jogairól szóló egyezményt elfogadó államok elismerik, hogy a fogyatékossgal élő gyermeknek teljes és megfelelő életet kell élnie olyan körülmények között, amelyek biztosítják a méltóságot, elősegítik az önbecsülést, és lehetővé teszik a gyermek számára a társadalomban való aktív részvételt.". Elismerve "a fogyatékos gyermek különleges ellátáshoz való jogát, a meglévő erőforrások mértékétől függően támogatják és biztosítják a jogosult gyermek és az őt gondozó személyek számára a szükséges segítséget, amely megfelel a gyermek állapotának és a szülők vagy a gyermeket gondozó más személyek helyzetének", és ennek megfelelően "elismerve a fogyatékos gyermek különleges szükségleteit, a segítséget lehetőség szerint ingyenesen kell nyújtani, figyelembe véve a szülők vagy a gyermeket gondozó más személyek pénzügyi forrásait, és amelynek célja, hogy biztosítsa a fogyatékos gyermek számára az oktatáshoz, a szakképzéshez, az egészségügyi ellátáshoz, a rehabilitációs ellátáshoz, a munkavállalásra való felkészítéshez és a szabadidő eltöltéséhez való tényleges hozzáférést oly módon, hogy az elősegítse a gyermek lehető legteljesebb társadalmi részvételét és személyiségének lehető legmagasabb fokú fejlődését, beleértve kulturális és szellemi fejlődését is". " (23. törvénycikk (1), (2), (3) bekezdés)

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (2016/C 202/02)

A gyermekek és a fogyatékossgal élő személyek jogaival az Európai Unió Alapjogi Chartája is foglalkozik.

Az Alapjogi Charta kimondja, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekének elsődleges szempontnak kell lennie a hatóságok vagy magánintézmények által a gyermekekkel kapcsolatban hozott valamennyi intézkedés során (a gyermek jogairól szóló 24. törvénycikk).

A Charta tartalmazza továbbá "a fogyatékkal élő személyek jogát arra, hogy részesüljenek a függetlenségüket, társadalmi és foglalkoztatási integrációjukat és a társadalomban való részvételüket biztosító intézkedésekben" (26. cikk Fogyatékossgal élő személyek integrációja).

Egyenlőségi Unió: a fogyatékkal élők jogaira vonatkozó 2021-2030-as stratégia

Hasonlóképpen, az Európai Bizottság "Egyenlőségi Unió: A fogyatékossgal élő személyek jogaira vonatkozó stratégia 2021–2030" című dokumentumában is szerepel:

"A fogyatékossgal élő személyeknek joguk van a jó munkakörülményekhez, az önálló életvitelhez, az esélyegyenlőséghez, valamint a közösségeikben való teljes körű részvételhez. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy akadályok nélkül éljen. Közösségként pedig kötelességünk biztosítani, hogy

másokkal azonos alapon, teljes mértékben részt vehessenek a társadalomban." (Equality Union: Disability Rights Strategy 2021-2030).

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés és az Európai Unió Alapjogi Chartája biztosítja a megkülönböztetés minden formája elleni küzdelem alapját, és az egyenlőséget az Európai Unió politikáinak sarokköveként rögzíti. A fogyatékkal élők azonban még mindig jelentős akadályokkal szembesülnek az oktatáshoz való hozzáférés terén. Ez vonatkozik a speciális oktatási és kompenzációs segédeszközök használatára is az oktatás és képzés során.

A Tanács (EU) 2019. májusi ajánlása a magas színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekről (Az EU Tanácsa, 2019)

Az Európai Unió Tanácsának ajánlása az első olyan dokumentum, amely a kora gyermekkorai (0-6 éves korú gyermekeket érintő) ágazat minőségbiztosítására összpontosít. Az ajánlást a kisgyermekkorai nevelés és gondozás uniós minőségi kerete (az "európai minőségi keret") kíséri, amely a nemzeti politikaalkotási és reformfolyamatok eszköze lehet az európai országok számára, hogy képesek legyenek fejleszteni és fenntartani a kisgyermekkorai nevelési és gondozási rendszerek minőségét az öt meghatározott minőségi területen.

A minőségi koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz való hozzáférést minden gyermek számára fontosnak tartják. Az óvodai nevelés tekintetében a hangsúly a fogyatékkal élő gyermekek, a társadalmilag kirekesztett gyermekek és az iskola tanítási nyelvét nem beszélő gyermekek oktatásához szükséges feltételek és lehetőségek megteremtésén van. A családokkal való együttműködést hangsúlyozzák, hogy az óvodák megértsék a családok igényeit és problémáit. Az ajánlás olyan támogató óvodai környezet kialakítására is felszólít, amelyben a gyermekek nyelvi, kulturális és családi háttérüktől függetlenül elfogadva érzik magukat, mivel ez hozzájárul az összetartozás érzésének kialakulásához, a családok óvodába vetett bizalmához, a gyermekek egészséges fejlődéséhez és tanulmányi sikeréhez, valamint segít a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésében és a különböző társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező gyermekek közötti kompetenciakülönbség mérséklésében.

ISKOLA - az oktatási törvény 27. paragrafusának 2) bekezdése értelmében ezek a következők:

- óvoda,
- alapiskola,
- gimnázium,
- szakközépiskola,
- középfokú sportiskola
- iparművészeti iskola,
- konzervatórium,
- sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók iskolái,
- művészeti alapiskola,
- nyelviskola.

ISKOLAI LÉTESÍTMÉNY - az oktatási törvény 112. § (1) bekezdése értelmében ezek a következők:

- iskolai oktatási intézmények (az iskolatörvény 113. §-a szerint)
 - a) iskolai gyermekklub,
 - b) szabadidőközpont,
 - c) kollégium;
- speciális oktatási intézmények (az iskolatörvény 120. §-a szerint)
 - a) diagnosztikai központ,
 - b) reedukációs központ,
 - c) iskolaszánatórium;
- tanácsadó és prevenció intézmények (az iskolatörvény 130. § (4) bekezdése szerint)
 - a) tanácsadó és prevenció központ,
 - b) speciális tanácsadó és prevenció központ;
- speciális célú iskolai intézmények (az iskolatörvény 137. §-a szerint)
 - a) természeti/erdei iskola,
 - b) iskolai étkeztetési létesítmények,
 - c) iskolai szolgáltató központ.

3. TÁMOGATÓ INTÉZKEDÉSEK

A gyermek/tanuló jogosult a nyilatkozatban meghatározott támogató intézkedés (a továbbiakban TI) nyújtására.²

3.1. A nevelés és oktatás céljainak, módszereinek, formáinak és szemléletmódjának módosítása alapján történő nevelés és oktatás biztosítása a nevelésben és oktatásban

A támogatói intézkedés leírása

A TI az oktatás és képzés biztosítása a célok, módszerek, formák és megközelítések kiigazítása alapján az oktatásban és képzésben a tanítás egyénre szabott támogatását és kiigazítását célozza annak érdekében, hogy minden tanuló számára optimális környezetet biztosítson az oktatáshoz és képzéshez, valamint a fejlődéshez. A kísérőanyag tükrözi a tanulónak az inkluzív oktatáshoz és tanuláshoz való jogát, valamint az egyéni megközelítést, amely tiszteletben tartja a tanuló eltérő oktatási szükségleteit, képességeit és potenciálját, tehetségét és egészségét.

Az oktatás és képzés céljainak, módszereinek, formáinak és megközelítési módjainak adaptációján alapuló oktatás és képzés biztosítása a tanuló esetleges fejlődési és pszichoszociális károsodásai alapján strukturált. A károsodást úgy határozzuk meg, mint csökkent képességet, készséget vagy funkcionalitást, például a mozgás, a koncentráció, az információk érzékszervi befogadása és feldolgozása stb. terén. A károsodást okozhatja a tanuló fejlődésében bekövetkezett állandó vagy átmeneti változás, de trauma vagy kedvezőtlen és nehéz élethelyzet hatása is. A károsodás lehet átmeneti vagy tartós.

Az egyes károsodásokat területekre bontva különböztetjük meg:

- motoros készségek,
- érzékszervi érzékelés,
- kognitív képességek és végrehajtó funkciók,
- kommunikációs készségek, nyelv és beszéd,
- szociális-kommunikációs készségek,
- érzelmek,
- öngondoskodás és autonómia.

A TI oktatás és képzés biztosítása a nevelés és képzés céljainak, módszereinek, formáinak és megközelítési módjainak módosítása alapján az oktatási törvény 145a. § (1) bek. (a) pontja alapján a tanulók egyéni szükségleteinek, képességeinek és fejlődési sajátosságainak alapos

² A közoktatásról szóló törvény 145b paragrafusának 6 bekezdése

feltárását és megértését igényli, ami az oktatási személyzet (tanárok, nevelők, pedagógiai asszisztensek), az iskolai támogató csoport, a családok, a törvényes gyámok, a tanácsadó és prevenciós intézmény munkatársai és más érintettek közötti együttműködés fokozott követelményeiben és igényeiben nyilvánul meg.

A támogató intézkedés fő célja a következő:

- Az oktatás egyénre szabott támogatása és adaptálása az egyes tanulók oktatásához és fejlődéséhez optimális környezet biztosítása érdekében;
- annak biztosítása, hogy minden tanuló úgy érezze, hogy elfogadják, támogatják, és megfelelő lehetőséget kapjon arra, hogy maximálisan kibontakoztathassa a benne rejlő lehetőségeket;
- tükrözze a tanulónak az inkluzív oktatáshoz és tanuláshoz való jogát, valamint a tanuló eltérő oktatási igényeit, képességeit és potenciálját, tehetségét és egészségét tiszteletben tartó egyéni megközelítést;
- hozzájáruljon olyan környezet kialakításához, amely támogatja minden tanuló fejlődését, oktatását és tanulását, tiszteletben tartja a tanuló egyediségét és alkalmazkodik az igényeihez.

A támogató intézkedéssel kapcsolatos további információkat tartalmazó kísérőanyag itt érhető el (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27386.pdf>).

A NIVaM által kiadott egyéb kapcsolódó anyagokat ajánljuk:

- Intervenciók (Tevékenységek a motoros készségek, az érzékszervi észlelés, a kommunikációs készségek, a kognitív készségek, a szociális-kommunikációs készségek, az érzelmek és az öngondoskodás fejlesztésére) (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27424.pdf>)
- Speciális oktatási kiadványok és kompenzációs segédeszközök biztosítása (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27530.pdf>).

A támogató intézkedés célcsoportja

A célcsoport a motoros készségek, az érzékszervi észlelés, a kognitív képességek és végrehajtott funkciók, a kommunikációs készségek, a nyelv és beszéd, a szociokommunikációs készségek, az érzelmi kifejezőkészség, az öngondoskodás és az önállóság terén rövid vagy hosszú távú károsodással rendelkező tanulók.

Az inkluzív oktatás általános elvei és megközelítései az általános iskolai, az alsó középfokú és a középfokú oktatásban kerülnek alkalmazásra. Az egyes inkluzív elvek és megközelítések azonban az óvodai nevelésben is alkalmazhatók, megfelelően és az óvodáskor sajátosságait figyelembe véve.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést (az iskolatörvény 145a. § (2) bekezdés a) pontja szerint) a következők biztosítják:

- az iskola,
- az iskolai oktatási intézmény vagy
- a speciális oktatási intézmények.

A támogató intézkedést a pedagógus vagy pedagógiai asszisztens kategóriába tartozó pedagógiai alkalmazott vagy a sajátos nevelési igényű oktatási intézményben pedagógus kategóriába tartozó pedagógiai alkalmazott biztosítja.

A támogató intézkedés biztosításának formái

A támogató intézkedést egyénileg, a tanuló szükségleteinek megfelelően, az oktatási tevékenység keretében kell végrehajtani. Ha a helyzet úgy kívánja, mérlegelés után a támogató intézkedés csoportos formában is megvalósítható, az adott tanuló szükségleteinek figyelembevételével (pl. szociális készségekben akadályozott tanuló esetében).

A támogató intézkedés javasolt alkalmazási köre

A támogató intézkedés mértékét a tanuló egyéni szükségleteinek megfelelően kell biztosítani a tanítói vagy iskolai gyógypedagógusi kategóriába tartozó tanári vagy iskolai gyógypedagógus, iskolai szakorvos vagy tanácsadói központ nyilatkozata alapján.

3.2 Oktatás és képzés biztosítása a tartalmi módosítások alapján, és a gyermekek/tanulók oktatási teljesítményének értékelése

A támogató intézkedés leírása

Az oktatás, képzés és a gyermekek vagy tanulók oktatásban és képzésben nyújtott teljesítményének értékelésére irányuló támogató intézkedés célja a tanítás egyéni támogatása és kiigazítása. Az ebben az intézkedésben szereplő kísérőanyag hangsúlyozza a tanulónak az egyéni szükségleteit, képességeit, adottságait és egészségi állapotát tiszteletben tartó oktatáshoz és képzéshez való jogát.

A támogató intézkedés az oktatási törvény 145a. szakasza (2) bekezdésének b) pontján alapul, és megköveteli az egyes tanulók szükségleteinek, képességeinek és fejlődési sajátosságainak alapos feltárását és megértését. Az oktatási személyzet, az iskolai támogató csoport, a családok, a törvényes gyámok, a tanácsadó és megelőző intézmény munkatársai és más érintettek közötti együttműködés elengedhetetlen.

Az oktatás és képzés tartalmának módosításait tudatosan és szisztematikusan úgy alakítják ki, hogy a tanulók képességeit erősítsék és fejlesszék. A teljesítményértékelés olyan eszköz, amely

motiválja a tanulókat az önértékelésre és a teljesítmény javítására. A kísérőanyag rávilágít az értékelésnek a tanulók képességeinek és holisztikus fejlődésének támogatására való adaptálásának lehetőségeire, miközben bevonja őket az oktatási folyamatba.

Az oktatás és képzés tartalmának biztosítása és a gyermekek vagy tanulók által az oktatásban és képzésben elért eredmények értékelése a tanuló lehetséges fejlődési és pszichoszociális károsodásai alapján strukturált. A károsodást úgy határozzuk meg, mint csökkent képességet, készséget vagy funkcionalitást, például a mozgás, a koncentráció, az információk érzékszervi befogadása és feldolgozása stb. terén. A károsodást okozhatja a tanuló fejlődésében bekövetkezett állandó vagy átmeneti változás, de trauma vagy kedvezőtlen és nehéz élethelyzet is. A károsodás lehet átmeneti vagy tartós.

Az egyes "károsodásokat" területekre bontva különböztetjük meg:

- motoros készségek,
- érzékszervi érzékelés,
- kognitív képességek és végrehajtó funkciók,
- kommunikációs készségek, nyelv és beszéd,
- szociális-kommunikációs készségek,
- érzelmek,
- öngondoskodás és autonómia.

A teljesítményértékelés az oktatási folyamatban olyan eszköz, amely természetes módon motiválja a tanulót az önértékelésre, de a magasabb teljesítményre is. A kísérőanyag rávilágít az értékelés olyan adaptálásának lehetőségeire, amely lehetővé teszi a tanulók számára, hogy fejlesszék képességeiket, készségeiket és egész személyiségüket, miközben úgy érzik, hogy támogatják őket és bevonják őket az oktatási folyamatba. Az értékelést az oktatási törvény rögzíti, és az iskola rendelkezik az iskolai tantervben meghatározott értékelési rendszerrel.

A támogató intézkedés fő célja:

- Az egyénre szabott támogatás és a tanítás személyre szabása azzal a céllal, hogy minden tanuló számára optimális környezetet biztosítson a neveléshez, a tanuláshoz és a fejlődéshez;
- annak biztosítása, hogy minden tanuló elfogadva és támogatva érezze magát, és megfelelő lehetőséget kapjon arra, hogy maximálisan kibontakoztathassa a benne rejlő lehetőségeket;
- tükrözze a tanulónak az inkluzív oktatáshoz és tanuláshoz való jogát, valamint a tanuló eltérő oktatási igényeit, képességeit és potenciálját, tehetségét és egészségét tiszteletben tartó egyéni megközelítést;

- hozzájáruljon olyan környezet kialakításához, amely támogatja minden tanuló fejlődését, oktatását és tanulását, tiszteletben tartja a tanuló egyediségét és alkalmazkodik az igényeihez.

A támogató intézkedéssel kapcsolatos további információkat tartalmazó kísérőanyag itt érhető el (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27386.pdf>).

A NIVaM által kiadott egyéb kapcsolódó anyagokat ajánljuk:

- Intervenciók (Tevékenységek a motoros készségek, az érzékszervi észlelés, a kommunikációs készségek, a kognitív készségek, a szociális-kommunikációs készségek, az érzelmek és az öngondoskodás fejlesztésére) (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27424.pdf>).
- Speciális oktatási kiadványok és kompenzációs segédeszközök biztosítása (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27530.pdf>).

A támogató intézkedés célcsoportja

A célcsoport a motoros készségek, az érzékszervi észlelés, a kognitív képességek és végrehajtó funkciók, a kommunikációs készségek, a nyelv és beszéd, a szociális-kommunikációs készségek, az érzelmek, az öngondoskodás és az autonómia terén rövid vagy hosszú távú károsodással rendelkező tanulók.

Az inkluzív oktatás általános elvei és megközelítései az alapiskola alsó és felső évfolyamaiban, illetve a középfokú oktatásban kerülnek alkalmazásra. Az egyes inkluzív elvek és megközelítések azonban az óvodai nevelésben is alkalmazhatók, megfelelően és az óvodáskor sajátosságait figyelembe véve.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést (az iskolatörvény 145a. § (2) bekezdés b) pontja szerint) a következők biztosítják:

- az iskola,
- az oktatási intézmény, vagy
- a speciális oktatási intézmények.

A támogató intézkedést a **pedagógus** vagy **pedagógiai asszisztens** kategóriába tartozó pedagógiai alkalmazott vagy **a sajátos nevelési igényű oktatási intézményben pedagógus kategóriába tartozó pedagógiai alkalmazott** biztosítja.

A támogató intézkedés biztosításának formái

A támogató intézkedést egyénileg, a tanuló szükségleteinek megfelelően kell végrehajtani az oktatási tevékenységek keretében. Ha a helyzet úgy kívánja, a támogató intézkedés csoportos formában is megvalósítható, az egyes tanulók szükségleteinek figyelembevételével (pl. a tanuló csoportmunka keretében történő értékelése során).

A támogató intézkedés javasolt alkalmazási köre

A támogató intézkedés mértékét a tanuló egyéni szükségleteinek megfelelően, a tanácsadó és megelőző intézmény nyilatkozata alapján kell biztosítani.

A segítő támogatásnak a tartalom kiigazítására kell összpontosítania az egyénre szabottság, a rugalmasság, a tanuló motiválása és az egyes tanulói igényeknek megfelelő alternatívák lehetősége tekintetében. Az oktatási tartalom csökkentésének mértékét az adott tanuló egyéni oktatási programja tartalmazza.

3.3 A motoros készségek, az érzékszervi érzékelés, a kommunikációs készségek, a kognitív készségek, a szociális-kommunikációs készségek, az érzelmek és az öngondoskodás fejlesztését szolgáló tevékenységek biztosítása

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja a gyermek/tanuló oktatását és képzését gátló akadályok enyhítése vagy megszüntetése annak érdekében, hogy beavatkozások révén biztosítsa képességeinek vagy személyiségének kibontakozását és a megfelelő szintű oktatás elérését.

A támogató intézkedés alatt az iskolákban és oktatási intézményekben a gyermekek/tanulók igényeit tiszteletben tartó, kifejezetten célzott oktatási tevékenységek és szakmailag biztosított tevékenységek összessége érthető az alábbi területeken:

1. a motoros készségek fejlesztése és előmozdítása
2. az érzékszervi érzékelés fejlesztése és elősegítése
3. a kognitív képességek fejlesztése és támogatása
4. a kommunikációs képességek fejlesztése és támogatása
5. a szociális-kommunikációs készségek fejlesztése és támogatása
6. az érzelmek fejlesztése és támogatása
7. az öngondoskodás fejlesztése és támogatása

Egy támogatóintézkedés összpontosíthat a fenti területek egyikének fejlesztésére és támogatására vagy egyszerre több terület fejlesztésére és támogatására.

Ez a támogatói intézkedés iskolákban és oktatási intézményekben a 145a. § (2) bekezdésének c) pontjában említett 1–5. támogatási szintig terjedő tevékenységek keretében végezhető. Az 1. szintű támogató tevékenységeket a tantestület tagja, az iskola szakmai munkatársa és/vagy az iskolai támogató csoport végzi. Az 1. szintű támogató tevékenységek magukban foglalják a **pedagógiai beavatkozást**. A 2. szintű támogató tevékenységeket az iskolai gyógypedagógus és/vagy az iskolai szakmai munkatárs végzi a tanácsadó és prevenció központtal együttműködve. A második támogató szint tevékenységei közé tartozik a **intervenció** (az iskolai törvény 131. §-a). A beavatkozások szerves részét képezik annak a nevelési programnak, amely szerint a gyermek/tanuló nevelése az iskolában vagy az iskolai intézményben történik.

A MOTOROS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE ÉS ELŐSEGÍTÉSE

A támogató intézkedés a gyermek/tanuló motoros önállóságának és fizikai alkalmasságának fejlesztésére összpontosít. A mozgás ösztönzése mellett a mozgásszervek túlterhelt részeinek relaxációját és regenerálását is magában foglalja. A tevékenységek és foglalkozások általában a pszichomotoros, mozgásos, mozgékonyági és nagymozgásos (nagy izomcsoportok mozgása, mozgás, térben való tájékozódás, ...), finommotoros - amely magában foglalja a grafomotoros, lokomotoros, mimikai, oromotoros, vizuomotoros és szenzomotoros tevékenységeket is.

A támogató intézkedés a motoros készségek, a motoros önállóság és a fizikai erőnlét területén károsodással és zavarokkal küzdő gyermekeknek/gyermekeknek szól.

AZ ÉRZÉKSZERVI ÉRZÉKELÉS FEJLESZTÉSE ÉS ELŐSEGÍTÉSE

A támogató intézkedés célja a gyermek/tanuló érzékszervi érzékelésének fejlődésének ösztönzése, de az érzékelés esetleges akadályainak megszüntetése és az érzékszervi érzékeléssel kapcsolatos akadályok következményeinek kompenzálása is. A tevékenységek általában a meghatározott érzékszervi funkciók fejlesztésére és támogatására irányulnak - vizuális észlelés, tapintás, hallás, szagló- és ízérezékelés, vesztibuláris észlelés és propiocepció.

Adott esetben a támogatás megkülönböztetés nélkül mindenki számára nyújtható - mind az egészséges gyermekek/tanulók, mind a vizuális, auditív, taktilis, szagló, ízlelő vagy vesztibuláris érzékelésben, illetve propiocepcióban hiányosságokkal küzdő személyek számára, beleértve a halmozottan fogyatékos gyermekeket/tanulókat is.

A KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE ÉS TÁMOGATÁSA

A támogató intézkedés célja a beszéd, a nyelv és a kommunikáció szisztematikus fejlesztése és támogatása az azonosított sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló számára a nyelvi kompetencia valamennyi összetevőjében – a beszélt nyelv, az írott és az olvasott nyelv területén. A kommunikációs készségek fejlesztését és támogatását célzó tevékenységek – a beszéd, a nyelv és a kommunikáció fejlesztését és támogató tevékenységek – általában a speciális tantárgyak keretében vagy egyénileg valósulnak meg.

A támogató intézkedés a fejlődési tanulási zavarokkal küzdő, csökkent kommunikációs készségű gyermekek/tanulók, de olyan gyermekek/tanulók számára is nyújtható, akiknek rövid távú vagy átmeneti nyelvi, beszéd- és/vagy kommunikációs zavarai vannak.

A KOGNITÍV KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE ÉS ELŐMOZDÍTÁSA

A támogató intézkedés a gyermekek/tanulók kognitív és végrehajtó funkcióinak szisztematikus fejlesztésére és támogatására irányul. A tartalom általában a következő területek közül egy vagy több területre összpontosít: emlékezet, gondolkodás, figyelem, problémamegoldás, érvelés, megértés és nyelvhasználat, tervezés, szervezés, képzelet vagy térbeli tájékozódás. Támogatás nyújtható olyan gyermekek/gyermekek számára, akiknek egy adott területen vagy annak egyes részein növekvő támogatási igényeik vannak, például értelmi fogyatékos, halmozottan fogyatékos, de érzékszervi károsodással is küzdő gyermekek/gyermekek stb. számára is.

A SZOCIÁLIS-KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE ÉS ELŐMOZDÍTÁSA

A támogató intézkedés célja, hogy a gyermek/tanuló minél nagyobb mértékben bekapcsolódjon a kortársak és más társadalmi csoportok szociális környezetébe, és sikeresen betöltse az ottani társadalmi szerepeit. Az intézkedés biztosíthat olyan tevékenységeket, amelyek ösztönzik a gyermek/tanuló szociális interakcióit, támogatják és fejlesztik a kapcsolatokat, ösztönzik a szocio-emocionális fejlődést, a kommunikációs viselkedés gyakorlati alkalmazását, a szociokommunikációs készségek gyakorlását, a társadalmilag elfogadható és proszociális viselkedés elsajátítását, a problémás viselkedés korrekcióját, a konfliktusok és stresszhelyzetek asszertív kezelését, valamint az osztályban dolgozó csapattal való együttműködést stb. Támogató intézkedések nyújthatók azon gyermekek számára, akiknek egy adott területen fokozott támogatási igényeik vannak, ami adódhat egészségi hátrányukból, például autizmus spektrumzavarból (a továbbiakban: ASD), aktivitási és figyelemzavarból, magatartási és egyéb rendellenességekből, de például értelmi fogyatékoságból is.

AZ EMOCIONALITÁS FEJLESZTÉSE ÉS ELŐSEGÍTÉSE

A támogató intézkedés a gyermekek/ tanulók érzelmi és szociális készségeinek fejlesztésére irányul, és célja, hogy ne csak az érzelmi intelligencia javulásához vezessen, hanem hozzájáruljon a pszichológiai jóléthez, növelje a személyes kapcsolatok minőségét, ami iskolai környezetben a tanulmányi teljesítményre is hatással van. A tevékenységek és cselekvések irányulhatnak az érzelmesség fejlesztésének ösztönzésére, a saját érzelmek és azok okainak azonosítására, az érzelmek, gondolatok és cselekedetek közötti különbségek tudatosítására, az önkontrollra (az érzelmek szociálisan kívánatos módon történő kifejezése, az érzelmek és a viselkedés szabályozása, a negatív érzelmek feldolgozásának képessége, saját motívumok feldolgozásának képessége, belső motiváció, pozitív célok kialakításának képessége), mások érzelmeinek érzékelése, szociális tudatosság (empátia, együttérzés, együttműködési képesség), önfogadás és a pozitív énkép kialakításának támogatása, átfogó programok alkalmazása a gyermekek/tanulók érzelmi egészségének támogatására. Támogatás nyújtható azoknak a gyermekeknek és tanulóknak, akiknek egy adott területen fokozott támogatási igényeik vannak, amelyek egészségügyi hátrányaikból, jelenlegi egészségi állapotukból, tehetségükből vagy szociális körülményeikből adódhatnak.

AZ ÖNGONDOSKODÁS FEJLESZTÉSE ÉS ELŐSEGÍTÉSE

A támogató intézkedés célja az öngondoskodási tevékenységek fejlesztése és a gyermek/tanuló autonómiájának minél nagyobb mértékű fejlesztése. A tevékenységek és tevékenységek közé tartozhat az öngondoskodás – pl. személyi higiénia, öltözködés, ruházat és cipő gondozása, étkezés, beleértve az ételkészítést és a konyha rendben tartását, bevásárlás, általános háztartási karbantartás stb. Azokat a gyermekeket/tanulókat, akik nem képesek önállóan és önállóan végezni az öngondoskodási tevékenységeket, képességeiknek megfelelően vonják be a tevékenységekbe és tevékenységekben, és legalább azokat a tevékenységeket végzik, amelyeket fogyatékoságuk vagy állapotuk lehetővé tesz számukra. Támogató intézkedéseket lehet biztosítani a betegségben és fogyatékoságban szenvedő gyermekek/gyermek, a hosszú ideig kórházban fekvő gyermekek/gyermek, a súlyos betegség miatt hosszú ideig ágyhoz kötött gyermekek/gyermek stb. számára.

A kísérő intervenciós anyag a támogató intézkedéssel kapcsolatos további információkkal itt érhető el: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27424.pdf>.

A támogató intézkedés célcsoportja

Minden gyermek és tanuló a szükségletei, az azonosított nehézsége vagy károsodás állapota szerint.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést (az iskolatörvény 145a. § (2) bekezdésének c) pontja szerint) a következők biztosítják:

- az óvoda,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodája,
- az alapiskola,
- a sajátos nevelési igényű tanulók alapiskolája,
- a középiskola,
- a sajátos nevelési igényű tanulók középiskolája, vagy
- a speciális oktatási intézmény.

A támogató intézkedés keretében a tantestület, a szakmai személyzet, az iskolai támogató csoport együttműködhet.

A támogató intézkedést az iskola gyógypedagógusa és az iskola vagy a sajátos nevelési igényű oktatási intézmény szakmai személyzete biztosítja.

A sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók számára fenntartott iskolákban a tevékenységeket a tanárok is végzik.

A támogató intézkedés biztosításának formái

A támogató intézkedések különböző formákban biztosíthatók:

- egyénileg vagy csoportosan;
- a gyermek vagy tanuló osztálytermében vagy azon kívül;
- a normál osztályon és/vagy iskolán kívül (másik osztályban, speciális osztályban, másik iskolában, sajátos nevelési igényű tanulók iskolájában);
- a gyermek vagy tanuló kombinált oktatási formáinak szerves részét képezheti;
- egy adott tantárgy tanítása során is megvalósulhat;
- az óvodákban a mindennapi tevékenységek minden formájába beépülhet; a beavatkozásokban a pedagógiai és szakmai személyzet és az iskolai támogató csoport különböző kombinációi vehetnek részt.

A támogatói intézkedés javasolt alkalmazási köre

A támogató intézkedés terjedelme a gyermek/tanuló egyéni szükségleteihez igazodik, a pedagógiai munkatárs, a szakmai munkatárs vagy az iskolai támogató csoport nyilatkozata alapján.

3.4 Az iskolaérettséget támogató tevékenység

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja a gyermek képességeinek rendszeres fejlesztése, amelyeknek közvetlen hatása van az iskolaérettség elérésére. A támogató intézkedés keretében megvalósuló tevékenység a gyermek iskolai oktatási programja keretében történik. A támogató intézkedés a gyermek individuális oktatási programjának része, ha az illetékes tanácsadó intézmény ezt ajánlja. Fejlesztő tevékenységekkel és programokkal is megvalósítható, amelyek a gyermek fejlődésének bármely olyan területére irányulhatnak, amelyek az iskolai készségek eléréséhez nélkülözhetetlenek (szociális és érzelmi kompetenciák, nagymozgásos, pszichomotorikus, finommotorikus, grafomotorikus, vizuális-motorikus koordináció, nyelv és beszéd, hallás, látás, figyelem, képzelőerő, memória, gondolkodás stb.).

A támogató intézkedés keretében végzett tevékenységek általában a következőkre irányulnak:

- **a gyermeknek az olvasás és írás későbbi tanulására vonatkozó képességeinek fejlesztése** az általános iskola 1. osztályában (akár az előkészítő évben), miközben támogatják a gyermek olvasóvá érését és érdeklődését (pl. a beszéd és írás megértésére irányuló tevékenységek, könyvek közös olvasása, a felolvasott szövegről

folytatott párbeszéd, beszélgetés a hallott történetekről, a megélt tapasztalatokról való beszélgetés képi diagrammok alapján, történetek, mesék aktív hallgatása, kérdések felvetése, a gyermek saját nézőpontjainak, elképzeléseinek és véleményének magyarázása, a gyermek fonomotorikus és grafikus készségeinek fejlesztése).

- **a gyermek későbbi matematikai gondolkodásának fejlesztése** az általános iskola az 1. osztályában (akár az előkészítő évben) a mindennapi élet helyzeteinek megoldásához nyújtandó segítség (pl. számolás, összehasonlítás, osztályozás, besorolás, rendezés, értékelés, szerkesztés vagy tervezés);
- **a tanulók szociális és érzelmi készségeinek fejlesztése** az általános iskola 1. osztályában (akár az előkészítő évben), az iskolai kötelezettségek elsajátításának, valamint a szocializációnak a megkönnyítése. (pl. szabályalkotási tevékenységek, csoportos együttműködés, önszabályozás, udvarias kommunikáció).

Az iskolai készségek elérését támogató tevékenységek a nevelési és oktatási tevékenységek szerves részét képezik, amelyekben differenciált megközelítést és egyéni megközelítést alkalmaznak a munkafolyamat során. Fontos, hogy az olvasást, a szójátékokat és más tevékenységeket a nap különböző szakaszaiban vezessük be, hogy természetes módon kövessék a nevelési tevékenységek témáját és irányát. A tevékenységek tervezése és végrehajtása során figyelembe kell venni a játék jellegét, a gyermek motivációját és érdeklődését, folyamatosan figyelemmel kell kísérni a gyermeket, hogy elkerüljük a megerőltető munkát, amely negatív hatással lehet a gyermek belső motivációjára és a későbbi tanulási eredményeire.

Az óvodai környezet ösztönző, mivel elegendő kommunikációs lehetőség van a gyermek számára érdekes, témakörökben vonzó, különböző műfajú könyvek kiválasztására. Az óvodások számára kifejlesztett különböző módszerek, oktató játékok, segédeszközök és oktatási kiadványok segítik a gyermek fejlődését, de a nyelvtudás fejlesztését is. A gyermek egyéni szükségleteihez alkotott grafomotorikus elemekkel ellátott munkalapok, egyenes tartás, a helyes ceruzafogás, papírral történő munka a gyermekhez történő teljes körű odafigyeléssel történik. (nagymozgás, finommotorika, szem, kéz koordináció)

Az iskolaérettség elérését támogató tevékenységhez kapcsolódó anyag, amely a támogató intézkedésről részletesebb információt tartalmaz, itt érhető el: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27266.pdf>.

Činnosť na podporu dosahovania školskej spôsobilosti

- Ajánljuk még a NIVaM (korábban az Állami Oktatási Intézet) által kiadott további kapcsolódó anyagokat:
- *Povinné predprimárne vzdelávanie: sprievodca cieľmi a obsahom* (2021) [sprievodca-cielmi-obsahom.pdf](https://statpedu.sk/sprievodca-cielmi-obsahom.pdf) (statpedu.sk)

- *Dieta s rizikovým vývinom: možnosti kompenzačnej podpory v predškolskom vzdelávaní* (2022) [spu-dieta-rizikovym-vyvinom-web-final.pdf](https://statpedu.sk/spu-dieta-rizikovym-vyvinom-web-final.pdf) (statpedu.sk)
- Sprievodný materiál Intervencie (Činnosti na rozvoj pohybovej schopnosti, zmyslového vnímania, komunikačnej schopnosti, kognitívnej schopnosti, sociálno-komunikačných zručností, emocionality a sebaobsluhy).
<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27424.pdf>

A támogató intézkedések célcsoportja

Az egészségügyileg hátrányos helyzetű gyermekek, a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek (az oktatási törvény 2§ j - o pontjáig) és azok a gyermekek, akiknek egészségi állapotuk, társadalmi körülményeik, nyelvi képességeik, viselkedésük, kognitív képességeik, motivációjuk, kreatív képességeik szükségessé teszik, hogy támogató intézkedésben részesüljenek a tanácsadó által kidolgozott diagnosztikai jelentés alapján (az oktatási törvény 2§ i) pontja szerint), továbbá:

- **kötelező óvodai oktatásban részesülnek**, vagy
- **folytatják a kötelező óvodai oktatást.**

Az egészségügyileg hátrányos helyzetű gyermek támogatása során a Megelőzés- Intervencia segédanyagból indulunk ki: <https://podporneopatrenia.minedu.sk-/data/att/27424.pdf>.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést az oktatási törvény 145a§ 2.) bekezdésének d) pontja alapján az

- az óvoda,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek számára kialakított óvoda,
- a tanácsadó és prevenció intézmény, vagy
- a gyógyító-nevelő szanatórium biztosítja.

A támogató intézkedést gyógyító-nevelő szanatóriumban **pedagógus kategóriában dolgozó pedagógiai alkalmazott** vagy **pedagógus kategóriában dolgozó nevelő** biztosítja.

Az iskolaérettség elérésének támogatásában az iskola **gyógypedagógusa** és **szakembergárdája** is segítséget nyújt az intézmény feltételei szerint (használhatják az *Intervencia* támogató intézkedésekhez kapcsolódó segédanyagot az oktatási törvény 145§ 2c) bekezdése alapján, amivel biztosítva vannak a mozgásos, érzékszervi, kommunikációs készségek és az önellátó képességekhez kapcsolódó intézkedések.

A gyermek szükségleteitől függően az iskola a tanácsadó és prevenció intézménnyel együttműködve biztosíthatja az említett támogató intézkedést.

A tanácsadó és prevenció intézményben a támogató intézkedés biztosítását az illetékes tanácsadó és prevenció intézmény határozza meg.

A támogató intézkedés megvalósítása a pedagógiai dolgozók aktív együttműködésében történik a szakszeméllyel és a gyermek törvényes képviselőivel.

A támogató intézkedés biztosításának formái

Az iskolai kompetenciát támogató tevékenységek egy meghatározott fejlesztési területet fejleszthetnek, vagy egyszerre több területet is integráltan fejleszthetnek:

- **csoportos** - pl. a hasonló képességű tanulók csoportokba osztása hasonló nehézségi szintű feladatokkal, különböző képességű tanulók különböző nehézségi szintű feladatokkal való ellátása.
- **egyéni** - a gyermek önálló tevékenysége vagy a pedagógusnak a gyermekkel folytatott egyéni munkája.

A csoportos és egyéni munkaformákat is az iskola gyógypedagógusa és szakdolgozóival valósítják meg a Intervencie (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27424.pdf>) segédanyag alapján.

A támogató intézkedés javasolt alkalmazási köre

A támogató intézkedés körét a gyermek egyéni szükségleteihez, képességeihez, valamint az óvoda körülményeihez kell igazítani.

A támogatás mértéke a gyermek számára a tanácsadó és prevenció intézmény nyilatkozatában foglalt jelentés alapján, vagy az iskolaérettség eléréséig, illetve a 28a§ 4. bekezdése szerint addig az időpontig történik, amíg a gyermek megkezdheti a kötelező iskolalátogatást.

3.5 Az iskola tanítási nyelvéhez kapcsolódó tanfolyam biztosítása vagy egyéb támogatás biztosítása az iskola nyelvének könnyebb elsajátítása céljából.

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja az iskola tanítási nyelvének elsajátítása olyan gyermekek/tanulók számára, akiknek az anyanyelve eltér az általuk látogatott iskola tanítási nyelvétől, valamint azon gyermekek/tanulók számára, akiknek a nyelvtudása a korosztályukénál gyengébb.

A nyelvi támogatás célja, hogy a gyerekek/tanulók gyorsabban sajátítsák el az iskola tanítási nyelvét, és ezt követően sikeresebben teljesítsék az oktatási-nevelési folyamatot.

A támogató intézkedés nem vonatkozik a kétnyelvű oktatásra az oktatási törvény 12§ 6. bekezdésének a) pontja szerint.

A támogató intézkedések tevékenység- és programfejlesztéssel valósíthatók meg.

A támogató intézkedés keretében végzett tevékenységek a gyermek/tanuló alapvető szociális kommunikációjára irányulnak, melyek tevékenységekkel vannak összekötve (normál

társas kommunikációban, játékban). Az oktatási (szlovák) nyelv elsajátításának támogatása az állami oktatási program oktatási területein belül integráltan valósul meg. Az oktatási tevékenységek része az oktatási tartalom (képek, fotók, kép-fogalom térképek, miniatúrák, valós tárgyak stb.) megjelenítése. Támogatják a gyermek/tanuló térben, napi rutinban, a feladat felépítésében való tájékozódását is tematikusan összeállított kommunikációs kártyákkal, feladatlapokkal, képekkel, piktogramokkal stb. A gyermeknél/tanulónál egyéni és differenciált megközelítést alkalmaznak.

Az iskolai környezet nyelvileg ösztönző a megfelelő kommunikációs lehetőségek és a különböző műfajú, a gyermek/tanuló számára érdekes és tematikailag vonzó könyvek kiválasztásának lehetőségében. Különböző módszereket, didaktikai játékokat, nyelvi játékokat, társasjátékokat, eszközöket, ismeretterjesztő kiadványokat alkalmaznak a nyelv elsajátításának céljából, melyek hozzájárulnak a nyelvi készségek fejlesztéséhez.

Az oktatás és nevelés céljainak és tartalmának változtatása az oktatási szinten belüli elosztás formájában történhet, azaz az oktatás és nevelés megvalósítása során figyelembe veszik a gyermek korábbi eredményeinek és/vagy a tanuló iskolai végzettségének szintjét, az oktatás nyelvének elsajátítását és a gyermek/ tanuló egyéb egyéni jellemzőit.

A támogató intézkedés a külföldi tanulók esetében is elérhető az iskola tanítási nyelvén nyelvtanfolyam formájában, miután teljesítették a kötelező iskolalátogatás speciális módját a Szlovák Köztársaság területén kívül. (25§ 10. bekezdés, 146§ 3.- 6. pontja).

A nemzetiségi iskolákban és nemzetiségi osztályokban tanuló külföldiek, akik nem beszélik a szlovák nyelvet, a többi tanulóval együtt haladnak a szlovák nyelv elsajátításában. Szükség esetén, pl. ha az első osztályban kezdik az iskolát, az iskolák a fent említett támogató intézkedéseket is igénybe vehetik a szlovák nyelv elsajátításának céljából.

Sprievodný materiál *Možnosti podpory pri osvojovaní si vyučovacieho (slovenského) jazyka školy - slovenský jazyk ako druhý jazyk* s bližšími informáciami k podpornému opatreniu je dostupný tu (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27387.pdf>).

Diagnostický nástroj *Vstupný test na určenie úrovne ovládania slovenského jazyka pre žiakov, ktorých materinský (prvý) jazyk sa líši od vyučovacieho (slovenského) jazyka školy* (súčasť POO K6 R2), je dostupný tu (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27420.pdf>)

Figyelembe ajánljuk még a NIVaM (eredetileg Štátny pedagogický ústav) további kiadványát:

- *Dieťa hovoriace iným jazykom: možnosti kompenzačnej podpory v predškolskom vzdelávaní* (2021) <https://www.statpedu.sk/files/sk/svp/zavadzanie-isvp-ms-zs-gym/materska-skola/metodicke-materialy/dieta-hovoriace-inym-jazykom-moznosti-kompenzacnej-podpory-predskolskom-vzdelavani.pdf>

A támogató intézkedés célcsoportja

A támogató intézkedés azoknak a gyermekeknek és tanulóknak jár, akiknek támogatásra van szükségük a tanítási nyelv elsajátításában, akiknek az anyanyelve eltér az iskola tanítási

nyelvtől, és akiknek a nyelvi diagnosztika alapján a nyelvtudása B1 -es vagy az alatti szintet haladja csak meg, illetve az oktatási törvény 146§-alapján a külföldiek gyermekei számára.

A támogató intézkedés személyi feltételeinek biztosítása

A támogató intézkedést az oktatási törvény 145a§ 2. bekezdésének e) pontja szerint az:

- az óvoda,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodája,
- az általános iskola,
- a sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolája,
- a középiskola
- a középiskola a sajátos nevelési igényű tanulók részére, kivéve a bilingvális oktatást ill.
- speciális oktatási létesítmény biztosítja.

A támogató intézkedést a **pedagógus**, vagy speciális oktatási intézményben dolgozó **nevelő** biztosítja. A külföldiek gyermekei számára szervezett nyelvtanfolyamokat más jogi vagy természetes személy is megszervezheti az akkreditáció megszerzését követően (az oktatási törvény 146§ 6. bekezdése).

A támogató intézkedés biztosításának formája

A támogató intézkedés alkalmazható bővített nyelvoktatás formájában, kötelező tantárgy keretein belül, választható tantárgy keretein belül, tanfolyam vagy pótóra formájában a nyelv elsajátítása céljából.

Ha nyelvtanfolyamról van szó, akkor azt közvetlenül az iskolában, iskolán kívül vagy online formában valósítják meg a rendelkezésre álló kommunikációs eszközök segítségével. Távoktatás esetén javasoljuk, hogy a tanulónak az iskola biztosítson tanuláshoz szükséges eszközöket. A támogató intézkedés egyéni vagy csoportos formában valósul meg.

A támogató intézkedés javasolt köre

A támogató intézkedés terjedelmét a gyermek/tanuló egyéni szükségleteihez és az iskola körülményeihez kell igazítani.

Az óvodás gyermekek számára a tanfolyam formájában nyújtott nyelvi támogatás ajánlott köre évi **33** óra. A nyelvi diagnosztika eredményei alapján a tanítási nyelvet nem ismerő tanulók számára a nyelvi támogatás ajánlott köre évi **66** óra, a tanítási nyelvet alapszinten beszélő tanulóknak pedig évi **33** óra. A támogatás az oktatási folyamattal párhuzamosan történik. Az oktatási (szlovák) nyelvet (ún. küszöbszintet) megfelelően ismerő tanuló az iskolai környezetben önállóan működőnek minősül, miközben szükségleteinek és oktatási követelményeinek megfelelően egyéni nyelvi támogatásban részesül.

Szlovák tanítási nyelvű iskolában tanuló külföldi diák támogatása

A nyelvi diagnosztika eredményei alapján a **külföldi tanulót** a nyelvi támogatás három változatának egyikébe sorolják be.

A szlovák nyelvet nem ismerő (0. kommunikációs szint) tanulót intenzív nyelvi támogatás keretében oktatják. A nyelvi támogatás a szlovák mint második nyelv oktatási standardja szerint valósul meg – 1. kommunikációs szint (alaptanfolyam), minimum 48 tanítási óra, ajánlott viszont 200 tanítási óra. A támogatás az oktatási folyamattal párhuzamosan történik.

A szlovák nyelvet alapszinten beszélő (kb. 1. kommunikációs szinten) tanuló számára a szlovák mint második nyelv oktatási standardja szerint valósul meg – a 2. kommunikációs szint (bővítő kurzus), minimum 64 óra tanítási idővel, ajánlott viszont a 150 tanítási óra. A támogatás az oktatási folyamattal párhuzamosan történik.

A megfelelő szlovák nyelvtudással (ún. küszöbszinttel) rendelkező tanuló az iskolai környezetben önállóan működőnek minősül, miközben szükségleteinek és oktatási követelményeinek megfelelően egyéni nyelvi támogatásban részesül. A tanulmányi nyelv elégtelen ismerete esetén az ajánlott 100 tanítási óra nyelvi támogatás a tanuló egyéni nyelvi igényeihez igazodik. A támogatás az oktatási folyamattal párhuzamosan történik.

3.6 Korrepetálás vagy célzott tanulás biztosítása a gyermek vagy tanuló legmagasabb egyéni kognitív potenciáljának elérése érdekében

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja a gyermekek/tanulók ismereteinek és készségeinek fejlesztése a tanórán kívül végzett magas színvonalú és hozzáférhető korrepetálás révén.

Az intézkedés célja a tanulók tudásában, készségeiben és képességeiben fennálló különbségek kiegyenlítése, valamint az évfolyamisméltés és a korai iskolaelhagyás kockázatának kiküszöbölése.

A támogató intézkedés olyan eszköz, amely minőségi és hozzáférhető korrepetálást biztosít a gyermekek/ tanulók számára, és megteremti a délutáni kompetenciafejlesztés feltételeit.

A támogató intézkedés keretében végzett tevékenységek célja:

- a fő oktatási területek tantárgyainak oktatása,
- a közismereti tantárgyak oktatása,
- a szakmai tudásra összpontosító tantárgyak oktatása,
- a gyakorlati készségekre összpontosító tárgyak oktatása,
- a gyakorlati oktatás,
- a kerettanterv szerinti tantárgyak oktatása, hangsúlyt fektetve a profilalkotó tantárgyakra, ill.

- az iskolaérettség elérése (óvodák esetében link az iskolai alkalmasságról szóló kísérőanyaghoz: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27266.pdf>).

A támogató intézkedés célcsoportja

Azok a gyermekek, akiknek nehézségeik vannak a meghatározott tanulási normák teljesítésében egy vagy több olyan területen, amelyek az iskolaérettséghez eléréséhez kapcsolódnak.

Tanulók, akik legalább egy tantárgyból nem feleltek meg, illetve a tartós hiányzás miatt nem értékelt tanulók. Támogatásban részesülnek:

- legalább egy kötelező vagy kötelezően választható tantárgyból a negyedéves, féléves vagy háromnegyedéves értékelésen gyenge eredményt produkálnak;
- azok, akik az év végi értékelésen legalább egy kötelező vagy kötelezően választható tantárgyból nem feleltek meg;
- évet ismételnék;
- nem értékelhető tanulók legalább egy kötelező vagy kötelezően választható tantárgyból a félévi vagy év végi értékeléskor, ha a tantárgyról igazolatlanul vagy igazoltan hiányoztak;
- egy vagy több oktatási területen jelentős nehézségekkel küzdenek a meghatározott oktatási követelmények teljesítésében;
- a meghatározott oktatási normák teljesítési szintjének jelentős csökkenése következik be egy bizonyos időszak alatt.

A támogató intézkedés személyi feltételeinek biztosítása

A támogató intézkedést (az oktatási törvény 145a§ 2. bekezdésének f) pontja szerint:

- az óvoda,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodája,
- az általános iskola,
- a sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolája,
- a középiskola,
- a sajátos nevelési igényű tanulók középiskolája, illetve
- a speciális oktatási létesítmény biztosítja.

A korrepetálást a **pedagógus** kategóriába tartozó **pedagógus, pedagógiai asszisztens** vagy szükség esetén **iskolai gyógypedagógus** vagy más szerződéses személy végzi. Korrepetálni jogosult az a személy, aki legalább alapfokú tanári (Bc.) vagy kiegészítő pedagógiai végzettséggel rendelkezik, vagy más személy, aki legalább alapfokú végzettséggel (Bc.) rendelkezik a korrepetálás tárgyának vagy oktatási területének megfelelő szakterületen.

A támogató intézkedés biztosításának formája

A személyes vagy távoktatás a számítógépes hálózatok használatán alapuló eszközökkel történik. Távoktatás esetén ajánlott, hogy a tanuló anyagi és technikai segítséget kapjon az iskolától. A korrepetálás tanítási időn kívül (délután), egyénileg vagy 3–5 fős csoportokban történik.

Ajánlás: egy csoporton belül csak egy osztályból, vagy ugyanazon évfolyamon belül különböző osztályok tanulói tanuljanak.

A támogató intézkedés javasolt köre

A terjedelmet a gyermek/tanuló egyéni szükségleteihez és az iskola körülményeihez kell igazítani.

Az ajánlott óraszám havonta 8 óra 2 osztályozási időszakon keresztül, vagy az év végi értékeléstől a komisszionális vizsgáig.

3.7 A szociálisan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és képzési feltételeinek javítása

A támogató intézkedés leírása

Szociálisan hátrányos helyzetű környezetből származó tanuló az a gyermek, aki olyan környezetben él, amely a társadalmi, családi, gazdasági és kulturális körülmények miatt nem ösztönzi kellőképpen a gyermek vagy tanuló értelmi, akarati és érzelmi tulajdonságainak fejlődését, nem támogatja szocializációját, és nem nyújt számára elegendő és megfelelő ösztönzést személyiségének fejlődéséhez.

A szociálisan hátrányos helyzetű tanulók nevelése és oktatása feltételeinek javítása érdekében a Szlovák Köztársaság Oktatási és Kulturális Minisztériuma pénzügyi támogatást nyújt az iskoláknak.

Az általános iskolák, középiskolák és oktatási intézmények finanszírozásáról szóló 597/2003. sz. törvény 4e§ (7) bekezdése értelmében anyagi támogatás jár a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók száma alapján, akik nem speciális osztályban tanulnak, illetve nem integráltak a következő tételekre:

- a) pedagógiai asszisztens vagy szociálpedagógus személyi költségeinek fedezésére;
- b) didaktikai eszközök és oktatási segédanyagok beszerzésére
- c) a tanulóknak az oktatási törvény 30§ 6. bekezdése szerinti tevékenységekben való részvétele (az iskola vagy az oktatási intézmény a tanuló törvényes képviselőjének beleegyezésével szervezhet kirándulásokat, nyelvtanfolyamokat, szabadidős tevékenységeket, természetiskolát és egyéb tevékenységeket)

- d) tanulók nevelése és oktatása specializált osztályokban;
- e) fertőző betegségek megelőzése;
- f) a szociálisan hátrányos helyzetű tanulókkal végzett munka finanszírozása;
- g) hiányzó segédeszközök biztosítása a tanulók számára külön előírás alapján nyújtott taneszköz-támogatáson felül.

Az olyan iskola vagy oktatási intézmény fenntartója, amelyben több mint 50 szociálisan hátrányos helyzetű tanulót oktat, köteles a sajátos nevelési igényű tanulók nevelési és oktatási feltételeinek javításához nyújtott teljes hozzájárulás legalább 50 %-át az általános iskolában a sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozó pedagógiai asszisztens vagy szociálpedagógus személyi költségeire fordítani.

Az 597/2003-as törvény 4e§ 7. bekezdése a 182/2023-as törvény alapján a 4e§-sal, Anyagi hozzájárulás a támogató intézkedésekhez lett helyettesítve. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és nevelési körülményeinek minőségi javítására az anyagi támogatás az 597/2003-as törvény 4e§ 7. bekezdése alapján 2024. augusztus 31-ig lesz biztosítva.

Az anyagi támogatás a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és nevelési körülményeinek minőségi javítására a 182/2023-as törvény 4e§ alapján 2024. szeptember 1-jétől biztosított. Az anyagi támogatás a pénzügyi források módszertani útmutatója alapján lesz biztosítva. A módszertani útmutató megtalálható a www.podporneopatrenia.minedu.sk oldalon.

A támogató intézkedés célcsoportja

Szociálisan hátrányos környezetből származó tanuló.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A **támogató** intézkedés (az oktatási törvény 145a§ 2. bekezdésének g) pontja szerint biztosítja:

- az iskola vagy
- az oktatási intézmény

A hozzájárulás révén az iskola igazgatója biztosítja a pedagógiai asszisztens vagy szociálpedagógus jelenlétét abban az osztályban, ahol a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók oktatása folyik.

A támogató intézkedés nyújtásának formája

Pénzügyi hozzájárulás a támogató intézkedések leírásában meghatározott költségek fedezésére.

A támogató intézkedés javasolt köre

A hatályos jogszabályok szerint 2024. 8. 31-ig, majd 2024. 09. 01-től a támogató intézkedések finanszírozásának módszertani útmutatója szerint.

3.8 Tanulás biztosítása egy tantárgyban vagy oktatási területen a felsőbb évfolyamban

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja, hogy ha a tanuló egy adott tantárgyból vagy oktatási területen, illetve képzési területen meghaladja a megállapított oktatási színvonalat, biztosítva lehet, hogy az adott tantárgyat tanulhassa felsőbb évfolyamban.

Az oktatási folyamatban olyan megközelítést kell biztosítani a tehetséges tanulók számára, amely lehetővé teszi, hogy felismerjék és fejlesszék potenciáljukat, gazdagítva ezáltal személyiségüket.

A tanulók számára fontos az egyéni megközelítés, a speciális módszerek alkalmazása és az átdolgozott tanterv (az egyes tantárgyak tartalmi bővítése, elmélyítése, gazdagítása), valamint a szervezeti formák módosítása. A tanulók sajátossága a nagyobb terheltség lehetőségében, a tananyag elmélyítésében, bővítésében rejlik.

A tehetséges tanulók nevelése során elsősorban az értelmi képességeik fejlesztése fontos, ugyanakkor figyelembe kell venni személyiségüket, sajátos fejlődésük szociális és érzelmi vonatkozásait is.

A tehetséges tanulóknak nem kell annyi idő a standardok elsajátításához, mint az átlagos tanulóknak, így lehetőség nyílik az értelmi képességeikhez mérten a tantárgyak bővítésére.

A tehetséges tanulók egyes tantárgyakat felsőbb évfolyamokban is végezhetik.

Ha feltételezzük, hogy egy tehetséges tanuló egy tanév során több évfolyamot végez, vagy egy, vagy több tantárgyat magasabb évfolyamban végez, az osztályfőnök más tanárokkal együttműködve individuális oktatási programot dolgoz ki, amelyben megtervezi a tanuló oktatását úgy, hogy egy tanév során több évfolyamot elvégezhesen, illetve amelyben kidolgozza tanuló oktatásának tervét. Az individuális oktatási terv magában foglalhatja a tanuló tantervének módosítását is.

Egy tanév során több évfolyam elvégzését az iskola a tanulóval való egyéni konzultáció vagy több évfolyam egyéni óráinak látogatása formájában szervezi meg.

Ha egy tanuló a tanév során több évfolyamot is végez, akkor nem tesz komisszionális vizsgát, hanem folyamatosan értékeli az egyes tantárgyakból.

A felső évfolyam egy vagy több tantárgyának elvégzéséhez az adott tantárgyból vagy tantárgyakból sikeres vizsgát kell tenni.

Miután a tanuló egy tanévben több évfolyamot is elvégzett, az iskola minden évfolyamról külön-külön állít ki bizonyítványt.

Az alapismeretek mellett a tanulók akcelerált tananyagot tanulnak (ami tartalmilag a felső évfolyamokban jelenik meg), de gazdagító, bővített és elmélyített tananyagot is.

A tanuló oktatásának említett sajátosságait az individuális oktatási tervvel kell megvalósítani.

Használják a korszerű aktivációs módszereket, az integrált tematikus tanítás elemeit, a projektoktatást, a problémaalapú tanítást, a kooperatív tanulást, a csoportos tanítást, a brainstorminget stb. Ugyanakkor célszerű rávezetni a tanulókat a problémaalapú kreatív feladatok szisztematikus megoldására, az absztrakt gondolkodásra, a feladatok saját munkával történő megoldására, az önálló tanulásra (felfedezés, kísérletezés, információgyűjtési és az információk feldolgozásának képessége), önértékelésre. A

tanulók bevonásának másodlagos prevenciós jellege van a problémás viselkedés megnyilvánulásaival szemben.

A támogató intézkedés célcsoportja

A támogató intézkedés a tehetséges tanulókra érvényes.

A támogató intézkedés személyi feltételeinek biztosítása

A támogató intézkedést (az okt. törvény 145a§ 2. bekezdésének h) pontja szerint) biztosítja:

- az általános iskola,
- az általános iskola tehetséges tanulók számára,
- a középiskola ill
- a középiskola tehetséges tanulók számára.

A támogató intézkedést pedagógus kategóriában dolgozó pedagógus biztosítja.

A támogató intézkedés formája

A támogató intézkedés az oktatási folyamat során folyamatosan biztosított.

A támogató intézkedés javasolt köre

A terjedelmet a tanuló egyéni igényeihez és az iskola körülményeihez kell igazítani a tanácsadó és prevenciós intézmény véleménye alapján.

3.9 A fogyatékos gyermek/ tanuló és az iskola vagy az oktatási intézmény közötti kommunikáció speciális formáinak biztosítása

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja, hogy megfelelő, a nevelési-oktatási folyamatban elterjedt kommunikációs formáktól eltérő kommunikációs formákat biztosítson a rászoruló fogyatékos gyermekek/tanulók számára akkor, amikor erre szüksége van. Ez magában foglalja a tolmácsolást is jelnyelvről beszélt nyelvre és fordítva és/vagy szlovák jelnyelvről beszélt nyelvre.

Támogató intézkedés *Fogyatékos gyermek vagy fogyatékos tanuló iskolával vagy oktatási intézményekkel való speciális kommunikációs formáinak biztosítása – Zabezpečenie osobitných foriem komunikácie dieťaťa so zdravotným postihnutím alebo žiaka so zdravotným postihnutím so školou alebo školským zariadením* az oktatási törvény 145a.§ 2) bekezdésének i) pontja) megköveteli a fogyatékos gyermek vagy tanuló egyéni szükségleteinek, képességeinek, fejlődési sajátosságainak és kommunikációs akadályainak alapos felismerését.

A kommunikáció az alapja a társas kapcsolatok építésének, az információszerzésnek, -cserének és -átadásnak, de különösen a sikeres oktatási-nevelési folyamat megvalósításának az iskolákban és az iskolai létesítményekben. A kommunikáció révén nemcsak információk, ismeretek fogadása és átadása, ötletek, vélemények megosztása történik, hanem a gyermek, tanuló megtanulja kifejezni érzéseit, szükségleteit, megvédeni önmagát, de tiszteletben tartani másokat is.

A fogyatékkal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az oktatási törvény szerint a fogyatékos gyermeknek vagy tanulónak joga van olyan nyelven, kommunikációs módokon, kommunikációs formákkal és olyan kommunikációs eszközök használatával történő neveléshez és oktatáshoz, amely a legalkalmasabb az adott gyerek vagy tanuló számára. A cél az, hogy lehetővé tegyék egyenrangú bekapcsolódásukat a nevelési és oktatási rendszerbe, valamint a társadalomba. Az iskolákban és az oktatási intézményekben a kommunikáció a beszélt vagy írott szóval történik. A fogyatékos gyerekeknek vagy tanulóknak kommunikálniuk és tanulniuk kell, a kommunikáció egyéb (helyettesítő vagy kiegészítő) formáiban is, pl. jelbeszéddel, Braille-írással, gesztusokkal, ujj-jelekkel, képekkel vagy a megértés/kommunikáció egyéb megfelelő eszközeivel és formáival. A helytelen, hiányos vagy hiányzó kommunikáció félreértésekhez, konfliktusokhoz vagy akár problémás viselkedéshez vezethet a gyermeknél/tanulónál. A fogyatékos gyermekekkel/tanulókkal való kommunikáció akkor lehet sikeres, ha a nevelési-oktatási folyamatban sajátos nevelési igényüknek megfelelő speciális kommunikációs formákat biztosítunk.

A kommunikáció speciális formája a kommunikáció egy sajátos formája, amely különbözik az általánosan használt kommunikációs formáktól. A fogyatékos gyermek vagy tanuló ezt kontrollálja vagy előnyben részesíti, és folyamatosan vagy meghatározott ideig használnia kell a nevelési-oktatási folyamat során az információk befogadásához és megértéséhez, a tudás megszerzéséhez, képességek, készségek, szokások és attitűdök elsajátításához. Ezen

keresztül kifejezi érzéseit, igényeit, kommunikál a környezettel az iskolában vagy az oktatási intézményben.

A kommunikáció speciális formái közé tartozik a jelnyelv, a Braille-írás, a jelkommunikáció, az ujj-jelek, az augmentatív és az alternatív kommunikáció. Ide tartozik még a tükrözés, a szinkronfordítás, a kimondott szó átírása írott szöveggé, a feliratozás, a hangos kommentárok, a hangoskönyvek, a könnyen olvasható szöveg (easy to read) vagy a kommunikáció egyéb formái, módszerei és eszközei.

A fogyatékossgal élő gyermek/tanuló nevelési-oktatási folyamatban való sikerességének elősegítésekor figyelembe kell venni, hogy az első és leghatékonyabb támogató intézkedés, amely a gyermekek/tanulók segítségére lehet, a hatékony és megfelelő kommunikációs stratégiák következetes és egyéni alkalmazása a mindennapokban.

A megfelelő kommunikációs stratégiák segítségével a pedagógus vagy a szakember a kommunikációt, a kommunikációs formákat, módszereket és eszközöket a gyermekhez/tanulóhoz igazíthatja, és ezzel megmutathatja neki, hogy megérti őt, érzékeli kezdeményező-készségét, és egyúttal ösztönzi a továbblépésre. Megfelelő kommunikációs eszközök segítségével kideríti, hogy egy adott gyermeknek/tanulónak mely stratégiák felelnek meg, és egyúttal adaptálja azokat. A kommunikációs stratégiák helyes használata segít a gyermeknek/tanulónak jobban összpontosítani arra, amit hallgat, jobban megérti, amit a beszélő mond, és jobban kifejezi saját gondolatait.

A TÁMOGATÓ INTÉZKEDÉS VÉGREHAJTÁSA

TANÁCSADÓ ÉS MEGELŐZŐ INTÉZMÉNY – a gyermek, tanuló fogyatékossgai szintje alapján, kommunikációs szintje alapján nyilatkozatot ad, amelyben támogató intézkedéseket javasol, megfelelő speciális kommunikációs formákat, szükséges speciális tanítási, korrekciós és kompenzációs segédeszközöket javasol a kommunikációs célok eléréséhez a gyerek/tanuló számára.

PEDAGÓGIAI és/vagy SZAKMAI ALKALMAZOTT – azonosítja az egészségügyileg hátrányos helyzetű gyermeknél/tanulónál a beszédbeli, nyelvi, kommunikációs akadályokat. A nevelés és oktatás során a gyermekkel/tanulóval való kommunikáció megfelelő formáit és kommunikációs stratégiákat alkalmaz. A gyermek számára szükséges a kommunikáció meghatározott formáinak elsajátítása.

ISKOLA/OKTATÁSI INTÉZMÉNY: az oktatási törvénynek megfelelően támogató intézkedést biztosít. A fogyatékkal élő gyermek/tanuló szükségleteitől függően az iskola, oktatási intézmény a tanácsadó és prevenció intézménnyel együttműködve biztosíthat támogató intézkedést, illetve biztosíthat jelnyelvi tolmácsot vagy más szakmai alkalmazottat. A támogató intézkedés az iskola nevelési programjának és a gyermek/tanuló egyéni nevelési programjának része.

A SZÜLŐK/TÖRVÉNYES KÉPVISELŐK: informálva vannak a gyermek/tanulóval való kommunikáció formáiról, ajánlott a szülők és az iskola közötti szoros együttműködés, a szülők bevonása.

SEGÉDESZKÖZÖK – a speciális oktatási, korrekciós és kompenzációs eszközök nagyon fontosak a speciális kommunikációs formák biztosításához..

EGYÉB TÁMOGATÓ INTÉZKEDÉSEK – Támogató intézkedés A fogyatékossgal élő gyermek vagy fogyatékossgal élő tanuló és az iskola vagy az oktatási intézmény közötti kommunikáció speciális formáinak biztosítása szorosán kapcsolódik más támogató intézkedésekhez, különösen a kommunikációs készségek, a nyelv és a beszéd, az érzékszervi érzékelés, a szociokommunikációs készségek fejlesztését és támogatását célzó tevékenységek biztosításához, de az oktatásban és nevelésben a célok, módszerek, formák és szemléletmód, valamint a kompenzációs segédeszközök biztosításához is stb.

A támogató intézkedéssel kapcsolatos részletesebb információkat tartalmazó kísérőanyag itt érhető el: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27476.pdf>.

Kapcsolódó jogszabályi rendelkezések:

Az oktatási törvény 12§, bek. 4);

Az oktatási törvény 144§, bek. 1e);

Az oktatási törvény 144§, bek. 2);

Az oktatási törvény 144§ bek. 3).

A támogató intézkedés célcsoportja

Azon egészségügyi nehézségekkel küzdő gyermekek és tanulók, akik a nevelési-oktatási folyamat során az iskolával, oktatási intézménnyel való kommunikáció során fogyatékossguk miatt beszédbeli-, nyelvi-, kommunikációs és/vagy információs akadályba ütköznek. Az állapotot többféle rendellenesség, sérülés, akadályok vagy betegség okozhatja.

Például:

- súlyosan látássérült gyermekek/tanulók, akik számára a nyelv általánosan használt írásbeli formájának használata nem elérhető;
- nem beszélő gyerekek/tanulók;
- olyan gyermekek/tanulók, akiknek a beszéde a körülöttük lévők számára érthetetlen;
- olyan gyerekek/tanulók, akiknek nyelvi készségeik nem elegendőek a gondolatok és/vagy kommunikációs funkciók kifejezésére;
- gyermekek/tanulók, akiknek támogatásra van szükségük a beszéd és a kommunikáció fejlesztésében, különösen a kognitív funkciók fejlesztésében, beleértve a többi ember kommunikációjának megértését az iskolában és az oktatási intézményben.

A támogató intézkedés személyi feltételeinek biztosítása

A támogató intézkedést biztosítja:

- az iskola
- az oktatási intézmény

A támogató intézkedést az iskola, oktatási intézmény pedagógiai és/vagy szakmai alkalmazottja látja el. Az egészségügyi hátránnyal küzdő gyermek/tanuló igényeinek megfelelően az iskola, oktatási intézmény a tanácsadó és prevenciós intézménnyel együttműködve biztosíthat támogató intézkedést, vagy biztosíthat jelnyelvi tolmácsot vagy más speciális kommunikációs módot biztosító szakembert.

A támogató intézkedés biztosításának formái

A kommunikáció speciális formája vagy a tolmácsolás egyénileg vagy csoportosan történik.

A tolmácsolás biztosítása történhet jelnyelvből beszélt nyelvre vagy fordítva vagy szlovák jelnyelvből beszélt nyelvre és fordítva vagy a kommunikáció megfelelő formájába.

A támogató intézkedés javasolt köre

A támogató intézkedés köre a tanácsadó és prevenciós intézmény véleménye alapján az egészségügyi hátránnyal küzdő gyermek/tanuló sajátos nevelési igényéhez igazodik.

3.10 A társadalmi beilleszkedést támogató tevékenység

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja olyan érzelmileg biztonságos környezet kialakítása az iskolákban és az oktatási intézményekben, ahol minden gyermek/tanuló érzi, hogy megbecsülik, és egyenlő esélyekkel indulhat a sikerélmény felé vezető úton, ami javítja a tanulmányi eredményeket és a tanulásához való hozzáállást.

Lényege, hogy minden gyermek/tanuló, függetlenül nemétől, etnikai hovatartozásától, vallásától, egészségi állapotától, szexuális irányultságától, társadalmi-gazdasági státuszától és egyéb személyes jellemzőitől vagy szükségleteitől, része az iskola/oktatási intézmény életének.

Egy olyan világban, amelyet a sokféleség és az összekapcsolódás jellemez, a társadalmi elfogadás elengedhetetlenné vált. Magában hordozza az egyenlőség, az igazságosság és minden egyén tiszteletének elvét, megkülönböztetés nélkül. A társadalmi elfogadás nem csupán a különbségek elfogadását jelenti; hanem minden gyermek/tanuló aktív elfogadásáról és az iskolai/oktatási intézmény rendszerébe való beilleszkedéséről is szól.

A társadalmi elfogadás hosszú távú folyamat, amely magában foglalja az akadályok felszámolását, amelyek megakadályozzák bizonyos csoportok teljes körű részvételét a társadalomban. Akadályok lehetnek a diszkrimináció, az előítéletek, az erőforrásokhoz és lehetőségekhez való egyenlőtlen hozzáférés stb. A társadalmi elfogadás magában hordozza a sokféleség és az összetartozás érzésének felismerését és előmozdítását a közösség minden tagja számára.

A társadalmi elfogadás előnyei-beilleszkedés

- *Egyéni jólét:* A társadalmi elfogadás elősegíti az összetartozás érzését és az önértékelést, elősegíti a mentális és érzelmi jólétet. Ha az emberek úgy érzik, hogy elfogadják és megbecsülik, nagyobb valószínűséggel rendelkeznek pozitív önértékeléssel, egészséges kapcsolatokat építenek ki és teljes életet élnek.
- *Gazdasági növekedés:* A befogadó társadalmak részesülnek a sokszínű és képzett munkaerőből, amely támogatja az innovációt, a termelékenységet és a gazdasági növekedést. Ha mindenki egyenlő hozzáféréssel rendelkezik az oktatáshoz, a foglalkoztatáshoz és az üzleti lehetőségekhez, az dinamikusabb és virágzóbb társadalomhoz vezet.
- *Társadalmi kohézió:* A társadalmi elfogadás erősebb és összetartóbb közösségeket hoz létre a különbségek áthidalásával és a különböző csoportok közötti megértés elősegítésével. A sokszínűség elfogadásával és az egyenlőség előmozdításával csökkenthetik a társadalmi feszültségeket és elősegíthetik a tagjaik közötti nagyobb harmóniát.
- *A többségi társadalom gazdagítása:* A különböző kultúrák különböző nézőpontokkal, tapasztalatokkal és tudással rendelkeznek. Ha ezek a perspektívák találkoznak, az új ötletekhez, innovációhoz és kreatív problémamegoldáshoz vezethet. A különböző kultúrájú emberek közötti együttműködés olyan környezetet teremthet, ahol támogatják az ötleteket és a kreativitást.

A támogató intézkedéssel kapcsolatos részletesebb információkat tartalmazó kísérőanyag itt érhető el (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27503.pdf>).

A Buddy program kísérőanyagai itt érhetők el

<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27466.pdf>

<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27467.pdf>

<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27468.pdf>

<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27469.pdf>

<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27470.pdf>

<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27471.pdf>

<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27472.pdf>

<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27473.pdf>

A támogató intézkedés célcsoportja

A támogató intézkedések minden gyermeknek/tanulónak szól, különös tekintettel azokra, akiknek problémái lehetnek a társadalmi beilleszkedéssel. Ezek például:

- Az iskola kultúrájától eltérő kultúrából érkező gyermek/tanuló,
- külföldiek, menekültek, elvándorlók gyermekei
- eltérő anyanyelvű gyermek/tanuló,
- gyermek/tanuló hosszú iskolai hiányzás után,
- anyagi nélkülözésben élő gyermek/tanuló,
- szociálisan hátrányos helyzetű környezetből származó gyermek/tanuló,
- gyermek/tanuló külföldről hazatérve,
- egészségügyi hátránnyal küzdő gyermek/tanuló,
- elszigetelődésre, érdektelenségre, magányosodásra, félelemre hajlamos gyermek/tanuló
- érzelmi problémákkal küzdő gyermek/tanuló (erős érzelmek, ellenséges viselkedés osztálytársakkal szemben, hirtelen hangulatváltozások),
- gyermek/tanuló, aki potenciálisan társadalmilag kirekesztett, zaklatott lehet,
- olyan gyermek/tanuló, aki nem mutat érdeklődést az iskola iránt,
- tartósan kedvezőtlen otthoni környezettel rendelkező gyermek/tanuló,
- olyan gyermek/tanuló, aki hirtelen kritikus helyzetbe került a családban,
- egyéb...

A támogató intézkedés személyi feltételeinek biztosítása

A támogató intézkedést az oktatási törvény 145§, 2. bekezdésének j pontja alapján biztosítja:

- az iskola vagy
- az oktatási intézmény.

A támogató intézkedést az iskola vagy oktatási intézmény pedagógiai alkalmazottja vagy szakembere biztosítja vagy más személyek szerződés alapján.

A támogató intézkedés biztosításának formája

Az iskolai környezetbe való beilleszkedés szisztematikus és folyamatos erőfeszítést igényel a teljes pedagógiai és szakmai csapattól, valamint az egész iskolai közösségtől. Fontos szem előtt tartani minden gyermek/tanuló szükségleteit, és biztosítani, hogy mindenkinek egyenlő esélyei legyenek a sikerre és a társadalmi integrációra. A társadalmi beilleszkedés eléréséhez kollektív erőfeszítésre van szükség, beleértve az átfogó iskolai, oktatási és tanulási politikát, a közösség bevonását és egyéb támogató intézkedéseket.

Elsősorban közösségekben végzik egyénileg vagy csoportosan.

A támogató intézkedés javasolt köre

A támogató intézkedés terjedelme a tanuló egyéni igényei, a pedagógus, szakember vagy iskolai támogató csoport rendszeres ellenőrzése alapján kidolgozott nyilatkozata, illetve a tanácsadó és megelőző intézmény nyilatkozata alapján kerül meghatározásra.

3.11 Az iskolai lemorzsolódás megelőzését célzó intézkedések az alapiskola, ill. a középiskola alsóbb évfolyamaiban

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja, hogy a veszélyeztetett tanulók számára olyan támogatást nyújtson, amely kielégíti a sajátosságaik tekintetében jelentkező sikerigényüket, és ezáltal megszünteti a korai iskolaelhagyást. Ha biztosítani tudjuk az oktatás sikeres befejezéséhez szükséges támogatást és erőforrásokat, segíthetünk növelni annak valószínűségét, hogy egy diák az iskolában marad, és kihasználja annak lehetőségeit.

Az iskolából való korai lemorzsolódás nemcsak megfosztja az egyéneket a személyes fejlődés lehetőségeitől, hanem korlátozza esélyeiket a sikeres és teljes élet megvalósításában is. E probléma kezelése érdekében számos olyan tevékenységet lehet végrehajtani, amelyek elősegítik az alap- vagy középfokú oktatás utolsó éve előtti lemorzsolódás megelőzését. A diákok, a szülők, az oktatók és a szélesebb közösség bevonásával olyan környezetet teremthetünk, amely elősegíti az elkötelezettséget, a motivációt és az ellenálló képességet, végső soron biztosítva, hogy minden diák teljes körű oktatást érjen el.

A korai iskolaelhagyás okai:

Számos tényező járul hozzá a korai iskolaelhagyáshoz, amelyek gyakran összetett módon fedik egymást. Néhány a legfontosabb okok közül:

Társadalmi-gazdasági tényezők: A gazdasági nélkülözés, a szegénység és az erőforrásokhoz való korlátozott hozzáférés akadályozza az oktatást. Az alapvető szükségletek kielégítéséért küzdő családok az azonnali gazdasági túlélést részesíthetik előnyben a gyermekeik oktatásába való hosszú távú befektetéssel szemben.

Tanulási nehézségek: Azok a diákok, akiknek tanulási nehézségeik vannak, vagy nehezen tudnak lépést tartani más osztálytársakkal, csalódhatnak teljesítményükben. Ez frusztrációhoz és motivációhiányhoz vezethet, ami végső soron korai iskolaelhagyáshoz vezethet.

Személyes problémák: Az instabil családi környezet, a családi konfliktusok vagy az érzelmi támogatás hiánya nagymértékben befolyásolhatja a hallgató jólétét és oktatási teljesítményét. Ezek a külső tényezők fokozott hiányzáshoz, csökkent koncentrációhoz és végül iskolai kudarchoz vezethetnek.

Az érdeklődés hiánya: Ha a tanulók nem látják oktatásuk relevanciáját (jelentését) jövőbeli céljaik és ambícióik szempontjából, amikor a családot nem érdekli az oktatásuk, elveszíthetik

érdeklődésüket a tanulás iránt. A gyakorlati és vonzó oktatási stratégiák hiánya szintén hozzájárulhat a korai iskolaelhagyáshoz.

A Korai Gondozási és Oktatáspolitikai Intézet jelentése szerint a szociálisan hátrányos helyzetű és a fogyatékossgal élő gyermekeket azonosították a leginkább veszélyeztetett csoportokként. A fogyatékossgal élő gyermekek alacsonyabb óvodai részvételi arányt mutatnak, rosszabbak a nemzetközi és otthoni tesztesési eredmények, egy évvel többet ismételnak, és nagyobb mértékben maradnak ki az iskolából. Az iskola elhagyása az általános vagy középiskola alsó vagy utolsó évében olyan probléma, amely negatív következményekkel járhat a tanuló egész életére. Ezért nagyon fontos, hogy figyelmet fordítsunk a megelőzésre, és támogassuk a tanulókat abban, hogy teljes mértékben befejezzék tanulmányaikat. (Hellebrand et al., 2020)

A korai iskolaelhagyás következményei:

Az iskolai lemorzsolódás messzemenő következményekkel jár az egyénekre, a közösségekre és társadalmunk egészére nézve. A legjelentősebb következmények a következők:

Korlátozott lehetőségek: Az oktatás befejezése nélkül a tanulóknak korlátozott kilátásaik vannak a jobban fizető foglalkoztatásra, és nagyobb valószínűséggel ragadnak meg a szegénység örödi körében. A magasabb munkanélküliségi ráta és a korai iskolaelhagyók foglalkoztathatatlansága hozzájárul a gazdasági egyenlőtlenséghez.

Csökkenő életésélyek: A korai iskolaelhagyás gyakran alacsonyabb jövedelemhez vezet, ami rossz egészségi állapotot eredményez, valamint növeli annak valószínűségét, hogy a szükséges források megszerzése érdekében illegális tevékenységekben vesznek részt. Az oktatás hiánya alááshatja az egyén életminőségét, és továbbra is állandósíthatja a társadalmi egyenlőtlenségeket a társadalomban.

Szociális költségek: Társadalmunkra nehezednek a korai iskolaelhagyás terhei, a jövőbeli társadalmi függőségre fordított kiadások növekedése, a magasabb egészségügyi kiadások, a magasabb bűnözési ráta és a csökkent gazdasági termelékenység révén.

Egy olyan összetett probléma kezelésekor, mint a korai iskolaelhagyás, az iskoláknak az ideiglenes, elszigetelt intézkedések elfogadásától el kell mozdulniuk az "egész iskolára kiterjedő megközelítés" stratégiai megközelítése felé. Az "egész iskolára kiterjedő megközelítés" alkalmazásakor az iskolát együttműködő tanulási környezetnek tekintik, amelyben az egész iskolai közösség (az iskola vezetése, az oktatói és szakmai személyzet, a jogi gyámok a külső érdekelt felekkel együtt) hasznos.

Az Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért által készített tanulmány eredményei azt mutatják, hogy:

- a korai iskolaelhagyásra (továbbiakban KIE) mint olyan folyamatok összességére kell összpontosítani, amelyek a diákok életének részét képezik, nem pedig annak eredményeként;
- a tanulók különböző csoportjai különböző kockázatoknak vannak kitéve a KIE-ban;

- az intézkedések a megelőzésre, a beavatkozásra és a kompenzációra összpontosíthatnak;
- az intézkedéseknek különböző szintekre kell irányulniuk, például az iskolai kultúrára, a tanulók motivációira és a tanulók életének tágabb társadalmi vonatkozásaira (Squires, 2017).

Az iskolai lemorzsolódás problémája egyes régiókat jobban, másokat kevésbé érint, mivel ez a jelenség főként a szegénységhez és a társadalmi kirekesztéshez kapcsolódik. Az ilyen esetek legnagyobb előfordulása ott várható, ahol a szegénység és a munkanélküliség aránya a legmagasabb.

A Szlovák Köztársaság Oktatási, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériuma által kiadott ajánlott kapcsolódó anyagok:

GYAKORLATI SEGÉDANYAG: HOGYAN LEHET SIKERESEBB AZ ISKOLÁBAN (A tanköteles oktatásban részt vevő tanulók támogatása az évisméltés megelőzése céljából)

<https://www.minedu.sk/data/att/20785.pdf>

A támogató intézkedés célcsoportja

Minden olyan tanuló számára, akit az iskolai kudarc vagy a korai iskolaelhagyás veszélye fenyeget. Ezek például:

- az évisméltó tanuló,
- az előző negyedévhez képest jelentősen rosszabb teljesítményt nyújtó tanuló egy adott tantárgyból,
- azok a tanulók, akiknél az adott évfolyam átlagához képest nőtt az igazolatlan órák száma,
- azok a tanulók, akiknél az adott évfolyam átlagához képest nőtt az igazoltan hiányzott órák száma,
- olyan tanuló, aki anyagi szükségét szenvedő családból származik,
- szociálisan hátrányos helyzetű tanuló,
- külföldről visszatérő tanuló,
- eltérő anyanyelvű tanuló,
- egészségügyi szempontból hátrányos helyzetű tanulók,
- a visszahúzódó, érdektelenségre, apátiára, szorongásra hajlamos tanuló,
- érzelmi síkon problémákkal küzdő tanuló (erős érzelmek, ellenséges viselkedés az osztálytársakkal szemben, éles hangulatváltozások),
- olyan tanuló, aki társadalmilag kirekeszthető, zaklatott stb.,
- olyan tanuló, aki nem mutat érdeklődést az iskola iránt,

- tanuló hosszú távon kedvezőtlen otthoni környezettel,
- egy tanuló, aki hirtelen kritikus helyzetbe kerül a családban,
- egyéb.

A támogató intézkedés személyi vonatkozásai

A támogató intézkedéseket (az oktatási törvény 145a. § (2) bekezdésének k) pontja szerint):

- az általános iskola
- a sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolája,
- a sajátos nevelési igényű tanulók középiskolája,
- a tanácsadó és prevenciós létesítmények, vagy
- a speciális oktatási intézmény biztosítja.

A támogató intézkedéseket pedagógus, pedagógiai asszisztens vagy iskolai gyógypedagógus, szakmai alkalmazott vagy iskolai támogató csoport vagy más személy szerződéses alapon nyújtja.

A támogató intézkedés formája

Ha egy tanuló kudarcot vall az oktatási folyamatban, az iskola rendszeres ellenőrzés révén (legalább negyedévente egyszer) feltárja az adott tanuló számára lehetséges támogató intézkedéseket. Sok esetben a korai iskolaelhagyás azoknak az iskolai kudarcoknak a betetőzése, amelyekkel a veszélyeztetett tanulók hosszú ideje szembesülnek.

Szükség esetén támogatást kell nyújtani a korai iskolaelhagyás kockázatának kitett tanulók számára a következő módok valamelyikén:

- hosszabb tanulási idő (társak, idősebb tanulók vagy önkéntesek mentorálása és korrepetálása révén)
- társprogramok,
- együttműködés a tanuló törvényes képviselőivel,
- az érintett külső szervekkel való együttműködés,
- a fentiek kombinációja.

A támogató intézkedések javasolt alkalmazási köre

A támogató intézkedés alkalmazási körét a tanuló egyéni igényei, a pedagógus, a szakmai dolgozó vagy az iskolai támogató csoport rendszeres ellenőrzésen alapuló nyilatkozata határozza meg.

3.12 Speciális pályaorientáció

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók számára egyedi támogatást nyújtson szakmai előmenetelükhöz. **A karrierépítés** egy egész életen át tartó folyamat, amely része az egyén önfejlesztésének. Ez magában foglalja az egyén szervezett és tervezett erőfeszítését, hogy megfelelő szakmát keressen, amely elégedettséget nyújt neki. A karrierfejlesztés nem elszigetelt, és elválaszthatatlanul zajlik a személyes, társadalmi és érzelmi fejlődéssel. A támogató intézkedések speciális pályaorientációs intézkedések, amelyek segítenek leküzdeni a szakmai előmenetel területén az információk és készségek megszerzésével kapcsolatos nehézségeket. A támogató intézkedés a pályaorientációra és a karrieroktatáson és -tanácsadáson belüli karrierintervenciókra épül, amelyeket minden tanuló számára biztosít az iskola.

A szakirányú pályaorientáció (a továbbiakban: SzP) **céljai, módszerei és megközelítései** szorosan kapcsolódnak a tanulók sajátos nevelési igényeihez. A megfelelő célok, módszerek és megközelítések kiválasztásakor elengedhetetlen a tanuló minden igényének tiszteletben tartása (beleértve a sajátos nevelési igényeket is), a kognitív funkciók szintjének tiszteletben tartása, a nyelvi információk megértésének képessége, az iskolai nyelv ismeretének szintje és sok más releváns változó tiszteletben tartása. Az SzP megfelelő céljainak, módszereinek és megközelítéseinek kiválasztásakor rendkívül fontos figyelembe venni az iskolában a tanulónak nyújtott összes többi támogató intézkedést is.

A speciális pályaorientáció szerves része a **karrierértékelés, a karrierdiagnosztika** és a **szociokulturális környezet hatásának azonosítása a tanulók karrierfejlődésére**.

A pályaértékelés elsősorban a tanuló érdeklődésének, ötleteinek és törekvéseinek mélyebb megismerésére összpontosít. A karrierértékelés az egyén karrierfejlesztésének potenciáljának, igényeinek és potenciális akadályainak azonosításának folyamata.

A karrierdiagnosztika alapul szolgálhat az átfogó diagnosztikához a tanácsadó és preventív létesítményben. A karrierdiagnosztika részét képezi a megfigyelt tanuló specifikus képességeinek értékelése, az érdekek, értékek, törekvések, valamint a motiváció meghatározása, beleértve az iskolai teljesítmény és tevékenység motivációját is. További területek a kreativitás, a munkahelyi autonómia szintje, a kommunikációs készségek szintje, a szociális készségek és kompetenciák. A súlyosabb típusú és fokú fogyatékossgal vagy károsodással rendelkező tanulók karrierdiagnosztikájában különös teret kell biztosítani a motoros készségek szintjének, az önellátásnak és a fogyatékossgal vagy károsodás típusa miatti funkcióvesztés arányának meghatározására is. A konkrét diagnosztikai eljárások kiválasztása és a diagnosztikai eszközök használata mindig a 138/2019. sz. törvénnyel és a szakmai tevékenységek normáival (VÚDPaP) összhangban történik.

A szociokulturális környezet tanulók szakmai előmenetelére gyakorolt hatásának feltérképezése magába foglalja mind a pályaeértékelést, mind a karrierdiagnosztikát. Az azonosítás tárgya magában foglalja például a szülők elképzeléseit gyermekük jövőjéről, véleményüket és hozzáállásukat gyermekük foglalkoztatásának lehetőségéhez, az egyes családtagok munkához, különböző szakmákhoz, a jelenlegi, de a kívánt életszínvonalhoz való viszonyát is. Fontos továbbá azonosítani a családtagok közötti kapcsolatokat, viselkedésüket a szokásos és feszült helyzetekben, valamint azt, hogy a családtagok hogyan kapcsolódnak saját önfejlődésükhöz.

A tanulók szakmai előmenetelének átfogó felmérése és diagnosztizálása alapján speciális karrier-tanácsadás keretében a tanulókkal különböző tevékenységeket lehet végezni. A megvalósított tevékenységek jellege és hatóköre nagyon egyedi, és változhat a tanuló szakmai előmenetele során. Helyénvaló különösen a következő tevékenységeket biztosítani a támogató intézkedés nyújtásának keretében:

- tájékoztatás nyújtása magáról a pályaeorientáció tervezésével kapcsolatban, az önismeret elősegítése;
- készségek fejlesztése az oktatási és karrierút irányításában
- tájékoztatás nyújtása a foglalkozásokról és a munka világáról;
- a karrierfejlesztést támogató személyiségjegyek fejlesztése (önrendelkezés, önhatékonyság stb.);
- karriercélok meghatározása, döntéshozatal támogatása a további tanulmányi irány kiválasztásakor, a jövőbeli szakma kiválasztásakor, a döntéshozatalhoz szükséges információk biztosítása;
- a tanulók képességei és lehetőségei közötti, a szakmának a szakmán belüli gyakorlására vonatkozó követelmények közötti eltérés kezelése;
- a foglalkoztatást elősegítő gyakorlati készségek (önéletrajz, motivációs levél írása, állásajánlatok keresése, interjúk lebonyolítása stb.) és a munkahelymegtartási készségek (pl. a munkahelyen maradáshoz szükséges kommunikációs és szociális készségek) fejlesztése;
- a tanulók átmeneti időszakainak támogatása, az iskolából a munkakörnyezetbe való átmenethez szükséges átmeneti készségek fejlesztése, átmeneti program kidolgozása és végrehajtása az állami tulajdonú vállalatokkal rendelkező tanulók számára;
- példaképek keresése, inspiráció a személyes karrierépítéshez (pl. sikeres fogyatékkal élő emberek, szociálisan hátrányos környezetben felnövő sikeres emberek stb.);
- a tanuló karrierjével kapcsolatos információk biztosítása a törvényes gyám számára, a törvényes gyám bevonása a tanuló szakmai előmeneteli folyamatába;
- a munkahelyi szokások, a munkához való hozzáállás fejlesztése és előmozdítása;
- a munka fontosságának megértése az élet szempontjából;
- készségek fejlesztése az egyén oktatási és karrierútjának irányításában;
- stb.

Az egyéni tevékenységek a tanácsadó és prevenció intézményekkel együttműködve végezhető, de például az egészségügyi nehézségekkel küzdő tanulók számára létrehozott speciális iskolákkal is.

A támogató intézkedésre vonatkozó további információkat tartalmazó kísérő anyag itt érhető el: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27425.pdf>

A támogató intézkedés célcsoportja

Sajátos nevelési igényű tanulók. A támogató intézkedés elsősorban azokat a tanulókat célozza meg, akik fokozottan ki vannak téve a korai iskolaelhagyás kockázatának, a szociálisan hátrányos helyzetű tanulókat, a fogyatékossgal élő tanulókat és azokat a tanulókat, akiknek bármilyen akadályuk van az oktatás során.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést (az oktatási törvény 145a. § (2) bekezdésének I) pontja szerint) biztosítja:

- az alapiskola
- a sajátos nevelési igényű tanulók iskolája,
- a középiskola
- a sajátos nevelési igényű tanulók középiskolája
- a tanácsadási és prevenció intézmények.

A támogató intézkedéseket a karriertanácsadó-pedagógus, a karrier tanácsadó vagy a karrier pozícióban lévő hivatásos alkalmazott, a karrier-tanácsadó vagy a tanácsadó és prevenció létesítmény hivatásos alkalmazottja hajtja végre.

A támogató intézkedés biztosításának formái

Az állami tulajdonú vállalatokkal rendelkező tanulók számára nyújtott speciális karrier-tanácsadás többnyire egyéni tanácsadás formájában történik. Ha az intézkedést az állami tulajdonú vállalatokkal rendelkező tanulók homogénebb csoportja (pl. speciális iskolák tanulói) számára biztosítják, a pályorientáció **csoportokban is elvégezhető**. A csoportos tevékenységeket tájékoztatás formájában vagy élményalapú megismerés útján kell végrehajtani.

A speciális karrier-tanácsadás során használt speciális formák közé tartoznak a kirándulások, prezentációk, előadások, vitaklubok, élményalapú tevékenységek, nyílt napok látogatása az egyes iskolatípusokban vagy közvetlenül a munkáltatóknál, kreatív kézműves műhelyek, kölcsönös tutorálás, mentorálás, a munkáltatókkal való együttműködés különböző formái stb.

A támogató intézkedés javasolt alkalmazási köre

A nyújtott támogató intézkedés alkalmazási körét a tanuló egyéni szükségleteihez és képességeihez, valamint az iskola vagy a tanácsadó és prevenció intézmény körülményeihez kell igazítani.

Az ajánlott időtartam 5–10 óra az általános iskola felső tagozatán, és 20 óra a középiskolában (ebből legalább 5 órát az elmúlt 2 évben kell megvalósítani az adott oktatási szint vagy tankötelezettség vége előtt).

3.13 A pedagógiai asszisztens jelenlétének biztosítása az osztályteremben

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja, hogy pedagógiai asszisztens munkája révén egyenlő esélyeket teremtsen a gyermekek/tanulók számára, és segítse a nevelésük és oktatásuk akadályainak leküzdését. A támogató intézkedés nyújtásának töltete megegyezik a támogató intézkedést végrehajtó pedagógiai asszisztens feladatával. A pedagógiai asszisztens munkaköri leírását az igazgató határozza meg az érvényes jogszabályokkal és a pedagógiai asszisztens, mint pedagógiai alkalmazott kompetenciáival összhangban. A pedagógiai asszisztens munkaköri leírásának megfelelően, munkaszerződése keretében végzi tevékenységét.

A pedagógiai asszisztens segíti a gyermekeket/tanulókat az építészeti, információs, nyelvi, egészségügyi, társadalmi és kulturális akadályok leküzdésében.

Pedagógiai asszisztens az oktatási folyamat során:

- segít támogató és barátságos légkört teremteni az osztályteremben, tiszteletteljes kapcsolatokkal, demokratikus szabályokkal és csapatmunkával;
- megismétli vagy átfogalmazza a tanterv értelmezését (a gyermek/tanuló igényei szerint az előnyben részesített kommunikációs formában);
- segíti a kijelölt feladatok oktatásának megértését (a gyermek/tanuló igényei szerint, az előnyben részesített kommunikációs formában);
- segíti a differenciált oktatás megvalósítását annak érdekében, hogy támogassa a csoportban lévő minden gyermek/tanuló képességeinek kibontakoztatását;
- rugalmasan cserélkezik a tanárral az egyéni tevékenységek végrehajtásában (tükrözés, megfigyelés, segítség, belépés, koordináció stb.);
- segítséget nyújt a gyermek/tanuló által a mindennapi életben használt technikai eszközök, például cochleáris implantátumok külső részei, alternatív kommunikációs segédeszközök, mechanikus vagy elektromos kerekesszékek, hangrögzítő eszközök, szövegnagyító, speciális szoftverek és egyéb speciális oktatási és kompenzációs segédeszközök működtetésében;

- segítséget nyújt az orvosi berendezések, például mankók, kerekesszékek, járókeretek, botok, okklúzorok, hallókészülékek, cochleáris készülékek és egyébek kezelésében, karbantartásában, felhelyezésében és hajtogatásában;
- segíti a gyermekeket/tanulókat abban, hogy az iskolai gyógypedagógus és/vagy civil egyesület irányításával megtanulják használni a speciális oktatási és kompenzációs segédeszközöket annak érdekében, hogy a lehető legnagyobb fokú önállóságra vezessék őket (pl. rendszersáv, helyettesítő kommunikációs rendszerek);
- hozzájárul a gyermek/tanuló biztonságának növeléséhez;
- figyelemmel kíséri a gyermek/tanuló állapotát (túlstimuláció, fáradtság, figyelem állapota stb.), majd a tanárral együtt újraértékeli az előre meghatározott oktatási célokat;
- támogatja a kortárs csoportokba való beilleszkedést és a társaktól való tanulást, ösztönzi az osztálytermi beszélgetésekben való részvételt, segít megérteni és megoldani a felmerülő társadalmi helyzeteket (még az osztálytermen kívüli helyzetekben is);
- támogatást nyújt a gyermek/tanuló jogainak védelmében;
- támogatást nyújt a pedagógiai segítségnyújtástól való aránytalan függőség, valamint a pedagógiai segítséget nyújtó konkrét személytől való aránytalan függőség megelőzésében;
- részt vesz segédeszközök létrehozásában és szerkesztésében, feladatok, írásbeli munkák személyre szabásában;
- és még sokan mások.

A fenti példákat a pedagógiai asszisztens **nem végzi el teljes mértékben a gyermekek/tanulók minden csoportjában.**

A pedagógiai asszisztens a tanárral együtt dolgozik az osztályteremben. Az oktatási folyamat során közösen próbálják megvalósítani az előre megtervezett tevékenységeket, ugyanakkor rugalmasan reagálnak a csoportban felmerülő interakciók aktuális helyzetére, jellegére és tartalmára. A tanárral való együttműködés mellett az iskolai speciális pedagógussal vagy az iskolai szakemberrel való együttműködés döntő hatással van a pedagógiai asszisztens munkájára.

A támogató intézkedésre vonatkozó további információkat tartalmazó kísérő anyag itt érhető el (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27528.pdf>)

A támogató intézkedés célcsoportja

Minden gyermek/tanuló abból a csoportból (általában osztályból), amelyben a pedagógiai asszisztens dolgozik, az egyes gyermekek/tanulók aktuális igényei alapján.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést biztosítja (az oktatási törvény 145a. § (2) bekezdésének m) pontja szerint):

- az óvoda
- a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodája,
- az alapiskola
- a sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolája,
- a középiskola
- a sajátos nevelési igényű tanulók számára középiskola, vagy
- a speciális oktatási intézmény.

A támogató intézkedéseket a pedagógiai alkalmazottak a pedagógiai asszisztens kategóriájában hajtják végre.

A támogató intézkedés formája

A gyermek/tanuló tevékenységére vonatkozó **támogató intézkedés formája** a következő lehet:

- egyéni (az osztályteremben vagy azon kívül történik),
- csoport (egy osztály egy részével, az egész osztállyal vagy az osztálynál szélesebb csoporttal zajlik).

A pedagógiai asszisztens és a tanár együttműködésére vonatkozó **támogató intézkedés formája** lehet:

- oktatási (a tanár intenzíven irányítja a pedagógiai asszisztens tevékenységét az egyes tevékenységek végrehajtásában. a pedagógiai asszisztens a tanár utasításai szerint működik);
- szövetkezet (a pedagógiai asszisztens és a tanár közötti tervezés alapján keletkezik);
- részben együttműködő (a pedagógiai asszisztens a tanárral együtt keretben tervezi munkájának előrehaladását, de a pedagógiai asszisztens nagymértékben meghatározza saját munkamódját).

A támogató intézkedés ajánlott alkalmazási köre

A hatókört a gyermek vagy tanuló egyéni igényeihez és az iskola körülményeihez kell igazítani a tanácsadási és prevenció intézmény nyilatkozata alapján.

3.14 Egészségügyi ellátás

A támogató intézkedés leírása

Az intézkedés célja, hogy a speciális egészségügyi diagnózissal rendelkező gyermek/tanuló számára biztosítsa a szükséges egészségügyi ellátást, amely az oktatási folyamat és az iskolai tartózkodás során szükséges.

Az egészségügyi ellátást a szokásos diagnosztikai és terápiás eljárásoknak megfelelően nyújtják, például a következő tevékenységeken keresztül:

- a) a gyermek vagy tanuló egészségi állapotának figyelemmel kísérése és értékelése,
- b) az életjelek mérése, értékelése és rögzítése;
- c) gyógyszerek alkalmazása minden rendelkezésre álló formában;
- d) biológiai minták gyűjtése;
- e) orientációs vérvizsgálat vércukorszintmérővel,
- f) táplálék beadása szondával vagy gasztrosztómiával,
- g) mindenféle sztóma kezelése és a sztómazacskó cseréje;
- h) a bőr integritási rendellenességek értékelése és kezelése;
- i) a gyermek és a tanuló tápláltsági állapotának felmérése és az étrend betartásának ellenőrzése az iskolában,
- j) optikai segédeszközök (pl. szemüveg), protézisek stb. gondozása,
- k) hallókészülék-ellátás támogatása (hallókészülékek, cochleáris implantátumok);
- l) segítségnyújtás akut rohamok, hipoglikémia, allergiás reakciók stb. esetén,
- m) a fertőző betegségek megelőzésére irányuló intézkedések végrehajtása.

A támogató intézkedés célcsoportja

Azok a gyermekek és tanulók, akiknek egészségi állapota és/vagy egészségi hátránya miatt egészségügyi ellátásra szorulnak iskolai tartózkodásuk alatt.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A **támogató** intézkedés (az oktatási törvény 145a. § (2) bekezdésének n) pontja szerint):

- az óvoda
- a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodája,
- az alapiskola

- a sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolája,
- a középiskola
- a sajátos nevelési igényű tanulók középiskolája,
- a speciális oktatási intézmény.

A **támogató** intézkedést **egészségügyi szakember biztosítja** az oktatási törvény 152a. szakasza szerint).

A támogató intézkedés formája

Egyéni.

A támogató intézkedés ajánlott alkalmazási köre

A hatókört a gyermek/tanuló egyéni igényeihez és az iskola körülményeihez kell igazítani.

3.15 Az önellátó tevékenységek biztosítása az oktató-nevelő folyamatban

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja, hogy a gyermek vagy tanuló számára az oktatási folyamat során önellátó tevékenységet biztosítson szükségleteinek megfelelően, valamint a súlyos fogyatékoság kompenzálására szolgáló pénzügyi hozzájárulásokról és egyes törvények módosításáról szóló 447/2008. sz. törvény 4. számú mellékletével összhangban.

Ezek a következő tevékenységi területek:

Testápolás

A test egyes részeinek higiénikus gondozása: kezek, arc, fogak, körmök.

Sok esetben ez csak részleges támogatás, amikor a gyermek/tanuló nem képes elég hatékonyan mozogni a személyes higiéniaért szánt térben (pl. a nagy- vagy finommotoros készségek gyengülése esetén), vagy nem rendelkezik az egyéni résztvékenységek megfelelően elsajátított sorozatával (pl. kognitív képességek gyengülése esetén). Sok esetben azonban a támogató igény összetett, ahol a személyi higiénia területén segítséget nyújtó személy látja el teljes mértékben a gyermek/tanuló helyett a feladatokat.

Étkezés és megfelelő folyadékbevitel

Ételadagolás, kísérők (étel és ital eljuttatása), etetés és segítség az iváshoz.

E tekintetben a támogatás hatóköre és jellege széles. Sok gyermek/tanuló segítség nélkül nem tudja cipelni az étel- és italtálcát, van, aki egyáltalán nem tudja megtenni. Hasonlóan széles körű támogatást nyújtanak az ételmiszer- vagy folyadékbevitel során. A segítségnyújtás e tekintetben a tányérok, evőeszközök kezelését és az ételdarabok elfogyasztásának támogatását jelenti.

Ürítés

Segítség a WC-hez való eljutáshoz, segítség a vetkőzésnél és az öltözködésnél, a WC-használatnál, kíséret a WC-ből, ágytál, vizelőkacsa bekészítése, ill. későbbi tisztítása, a fehérnemű és ágynemű védelme a szennyeződésektől (a pelenka felhelyezése és cseréje).

Egyes gyerekeknek/tanulóknak állandó gondozásra lehet szükségük, míg másoknak csak a WC-re való eljutáshoz vagy magának a WC-nek a használatához van szükségük segítségre.

Öltözködés, vetkőzés

A ruhák kiválasztása (felismerve a megfelelő rétegződést és színeket), öltözködés, cipő fel- és levétele.

Egyes gyermekek/tanulók számára az ezen a területen jelentkező nehézségek a nagy- vagy finommotoros képességekhez kapcsolódnak, másoknál a kognitív funkciók gyengüléséhez kapcsolódó nehézség lehet (pl. annak meghatározása, hogy a ruházat egyes részei mire valók, hogyan kell a ruhadarabot a külső hőmérséklethez igazítani stb.). Javasoljuk, hogy csak a lépésrendszer azon részére és arra a területre nyújtson segítséget, ahol valóban szükség van rá.

Mobilitás, motoros készségek

Kíséret járáskor (séta a repülőgépen, lépcsőn), segítség az ágyból való felkelésben, segítség az ágyon fekvésben, pozicionálás, segítség tárgyak kezelésében (pl. kanál megfogása, gombok rögzítése), mindennapi tárgyak kezelésében és mozgatásában.

A hatékony mobilitási támogatás nyújtásához első lépésként alaposan meg kell ismerni az adott gyermek/tanuló motoros képességeit és képességeit. Ugyanilyen fontos, hogy megismerkedjen az általa használt eszközökkel, valamint azok üzemeltetésének módjával és irányításával.

A gyógymód betartása

A gyermek vagy tanuló életmódja az orvos által meghatározott kezelés alapján.

Ezek lehetnek különböző intézkedések az iskola oktatási folyamatain belül, de bizonyos tevékenységek végrehajtása vagy korlátozása is.

A **támogató** intézkedésre vonatkozó részletesebb információkat tartalmazó kísérő anyag itt érhető el (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27528.pdf>).

A támogató intézkedés célcsoportja

Olyan gyermekek/tanulók, akiknek korlátozott az önellátó feladatok ellátása.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A **támogató** intézkedés biztosítja (az oktatási törvény 145a. § (2) bekezdésének o) pontja szerint):

- az iskola, vagy
- az iskolai intézmény.

A **támogató** intézkedést személyi asszisztens, asszisztens pedagógus vagy egészségügyi szakember hajtja végre.

A támogató intézkedés módja

A **támogató** intézkedés módja közvetlenül függ a gyermek/tanuló önnállóságának mértékétől, valamint a gyermek/tanuló önellátó tevékenységek terén fennálló sajátos korlátainak jellegétől és mértékétől.

A **támogató** intézkedés nyújtása során fokozott figyelmet fordítanak a végrehajtás megfelelő formáinak kiválasztására, amelyek során maximális figyelmet fordítanak a gyermek vagy tanuló méltóságának megőrzésére.

A támogató intézkedés ajánlott alkalmazási köre

A hatókört a gyermek/tanuló egyéni igényeihez és az iskola körülményeihez kell igazítani. A **támogató** intézkedés alkalmazási körének és intenzitásának megválasztásakor különös figyelmet kell fordítani a gyermek/tanuló életkorára, a rendelkezésre álló környezetre és biztonságára, valamint az iskolában vagy iskolai létesítményben rendelkezésre álló szolgáltatásokra. Egyes gyerekeknek/tanulóknak állandó gondozásra lehet szükségük, még az óra alatt is, míg másoknak segítségre van szükségük, különösen a WC-re segítségkor, ill. használatakor. A maximális hatókör az, hogy **támogató** intézkedést biztosítson az iskola és az iskolai létesítmény teljes oktatási folyamata során.

A támogató intézkedés hatályának meghatározása a gyermekek és serdülők házi orvosának írásbeli nyilatkozatán is alapul, amely a **támogató** intézkedés biztosítása céljából a nyilatkozat részét képezi.

3.16 Speciális oktatási kiadványok és kompenzációs segédeszközök biztosítása

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja a gyermek/tanuló aktivitásának ösztönzése és tanulási motivációjának növelése speciális oktatási kiadványok (nyomtatott, hangzó, elektronikus vagy más formában, pl. dombornyomott betűkészlet) és speciális kompenzációs segédeszközök segítségével.

Támogató intézkedések a *Speciális oktatási kiadványok és kompenzációs támogatások biztosítása című*, az oktatási törvény 145a. szakasza (2) bekezdésének p) pontja alapján történik.

SPECIÁLIS OKTATÁSI KIADVÁNYOK

Segítenek az oktatási folyamat céljainak elérésében **egy speciális kommunikációs forma használatával** (részletesebben a TI kísérő anyagában ismertetve A fogyatékossgal élő gyermek vagy fogyatékossgal élő tanuló speciális kommunikációs formáinak biztosítása iskolával vagy iskolai létesítménnyel), amely lehet például:

- Braille-írás, pont vagy dombornyomott grafika;
- jelnyelv használata;
- a beszélt szó átírása írott szöveggé;
- feliratozás;
- a szöveg írásban történő rendelkezésre bocsátása (prezentáció, jegyzetek);
- alternatív és augmentatív kommunikáció;
- hangzó leírások és egyéb elektronikus formanyomtatványok;
- A gyermekek/tanulók számára készített oktatási kiadványok, amelyek tiszteletben tartják a könnyen olvasható szöveg alapelveit.

Ha a gyermekek/tanulók szülei vagy törvényes gyámjai korlátozott olvasási készségekkel bírnak, ajánlott az írásbeli kommunikációban is betartani a könnyen olvasható szöveg és a könnyen érthető tájékoztatás szabályait, amelyek biztosítják a családdal való együttműködést, és teret teremtenek a gyermek vagy tanuló számára, hogy a család támogatásával aktívan részt vegyen az oktatási folyamatban, ami növeli tanulási motivációját.

A Szlovák Köztársaság Oktatási Minisztériumának záradékával ellátott oktatási kiadványok olyan óvodák és iskolák számára készültek, amelyekben az oktatást egy szakmára való folyamatos felkészülésnek tekintik (általános és középiskolák). Az iskolákban különböző típusú oktatási kiadványok állnak rendelkezésre a gyermekek/tanulók számára: tankönyvek, munkafüzetek, tanítási szövegek, digitális oktatási kiadványok vagy e-könyvek. Minden iskola oktatási kiadványokat választhat a Szlovák Köztársaság Oktatási, Kutatási és Képzési Minisztériumának oktatási kiadványainak nyilvántartásából az adott tanévre, amely online elérhető a Szlovák Köztársaság Oktatási, Kutatási és Képzési Minisztériumának honlapján.

Leggyakrabban ábécéket és tankönyveket használnak a nyelvi kompetenciák fejlesztésére. Léteznek speciális tankönyvek értelmi fogyatékossgal élő, csökkent kommunikációs képességű, látás- és hallássérült tanulók számára stb. Vannak továbbá tankönyvek az általános iskolák hallássérült tanulói számára, amelyekben jelnyelvet alkalmaznak, illetve léteznek Braille-írásra átírt tankönyvek a látássérült tanulók számára stb.

SPECIÁLIS OKTATÁSI ÉS KOMPENZÁCIÓS SEGÉDESZKÖZÖK

A cél az oktatási folyamat optimális eredményének hatékony és önálló elérése előtt álló akadályok leküzdése, annak lehetővé tétele, hogy a gyermek/tanuló sikeres legyen az ismeretek, készségek és kompetenciák megszerzésében, és hogy ne legyen szükség mások további segítségére.

A speciális oktatási segédeszközök hozzájárulnak a gyermekek és tanulók oktatási céljainak függetlenségéhez, megértéséhez és eléréséhez. Lehetnek a gyermekre/tanulóra szabottak, vagy tömeggyártásúak, sokéves pedagógiai gyakorlat alapján, azzal a szándékkal, hogy célzottan és szisztematikusan hozzájáruljanak egy adott oktatási célhoz. Számos speciális oktatási segédeszköz főként kompenzációs funkciót tölt be (az észlelés korlátozott vagy hiányzó modalitásának helyettesítése egy másikkal).

A kompenzációs eszközöknek helyettesíteniük, kiegészíteniük és támogatniuk kell az illetékes hatóság hiányzó vagy károsodott funkcióit. Kompenzálják a funkció vagy szerv hiányának, károsodásának vagy elvesztésének következményeit. Növelik a fogyatékossgal élő gyermekek/tanulók önnulóságát és függetlenségét.

A speciális oktatási és kompenzációs segédeszközök témakörét a Speciális oktatási és kompenzációs segédeszközök módszertana dolgozza ki.

A gyermekek/tanulók eltérő szükségletei vagy a gyermekek/tanulók különböző csoportjainak szükségletei szempontjából ebben a kiadványban a speciális oktatási és kompenzációs segédeszközöket egyetemes segédeszközökre és alkalmazkodási segédeszközökre, valamint speciális oktatási és kompenzációs segédeszközökre osztjuk.

Univerzális segédeszközök – segítik a gyermekeket/tanulókat abban, hogy konkrét, többnyire rövid távú oktatási célokat érjenek el. Ezek általános oktatási segédeszközök is, amelyeket azonban az egészségügyi hátrányokkal küzdő gyermekek/tanulók nagyobb mennyiségben vagy gyakrabban használnak. Ez magában foglalja a környezethez való alkalmazkodást és az oktatási folyamat adaptálását is, ami nemcsak a mobilitás, hanem az információhoz való hozzáférés szempontjából is javítani fogja a hozzáférhetőséget.

Az univerzális segédeszközöket és kiigazításokat általában ideiglenesen használják egy adott gyermek/tanuló esetében, hogy áthidalják azt a fejlődési időszakot, amelyben a legyengült funkciót célzottan kell kifejleszteni. Kivételt képez az univerzális eszköz használata azon gyermekek/tanulók számára, akiknek egészségi hátrányuk miatt szükségük van annak folyamatos használatára. Példa erre az épület akadálymentes bejárata, amelyre az alsó végtagok mozgáskorlátozott gyermekeinek/tanulóinak szükségük lesz az iskoláztatás során, de hasznosak a látás-motoros koordinációs nehézségekkel küzdő gyermekek/tanulók számára is, amelyek gyakoriak az aktivitási és figyelemzavarokkal, tanulási nehézségekkel

vagy látási nehézségekkel küzdő tanulóknál. E tanulók számára az akadálymentes hozzáférés különösen alkalmas az iskolakezdekor.

Az univerzális segédeszközök felosztása a következő: *A környezet módosítása és elrendezése, Alapvető anyagi és didaktikai segédeszközök, Az elemi írástudás fejlesztését segítő segédeszközök, Könyvek és oktatási kiadványok és Műszaki-didaktikai segédeszközök.*

Speciális segédeszközök - az egészségügyi hátrányokkal küzdő gyermekek/tanulók egy meghatározott csoportja számára készültek, hosszú ideig használják, gyakran hosszú távú oktatási célok elérését szolgálják. Ezek általában speciális kompenzációs segédeszközök és a tehetség fejlesztésében nyújtott segédeszközök.

Ez magában foglalja a kiegészítő technológiákat (más néven kiegészítő technológiákat) is – ezek olyan típusú vagy csoportos technikai segédeszközök, amelyeket a fogyatékossgal élő emberek használnak, és segítik őket mindennapi életükben.

A speciális segédeszközöket a kiadvány hat csoportra osztja: *A látáskárosodás kompenzációja, A hallási funkciók rendellenességeinek kompenzálása, A fizikai funkciók és a motoros rendellenességek kompenzálása, betegek és fogyatékkal élők, A károsodott kommunikációs képesség kompenzálása, A kognitív károsodások kompenzálása, Az általános szellemi tehetség fejlesztése és a részleges funkciók hiányának kompenzálása.*

Az eszközök kiválasztásánál elsősorban a gyermek/tanuló adott terület iránti motivációját, érdeklődési körét kell figyelembe venni. A gyermeknek/tanulónak belsőleg motiváltnak kell lennie arra, hogy az eszközzel dolgozzon, vagy legyen választási lehetősége (pl., ha korábban befejezi a feladatokat az órán, választhat egyet a logikai játékok közül). Például figyelembe kell venni az eszköz kiválasztását a nevelés és az oktatás formájával kapcsolatban is. Azonban még a legjobban felszerelt iskolában és osztályteremben sem biztos, hogy a tanulók jól teljesítenek. Maguk a segédeszközök csak az oktatási folyamat egyik "eleme", és általában a tudás (tanterv) megszerzésének segédeszközei.

Kapcsolódó jogszabályi rendelkezések:

Az oktatási törvény 95. § (4) bekezdése

§ 131 (5) bekezdés g) pont

Az oktatási törvény 131. § (6) bekezdés h) pontja

Az oktatási törvény 144. § (1) bekezdés e) pontja

Az oktatási törvény 144. § (2) bekezdése

Az oktatási törvény 144. § (3) bekezdése

12. § 223/2022. sz. rendelet az általános iskolákról;

16. § 224/2022. sz. rendelet a középiskoláról;

307/2008. sz. rendelet az értelmi tehetséggel rendelkező tanulók oktatásáról.

A támogató intézkedésre vonatkozó további információkat tartalmazó kísérő anyag itt érhető el: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27530.pdf>

A támogató intézkedés célcsoportja

Gyermekek/tanulók, akik számára speciális kompenzáció és speciális oktatási támogatás, valamint speciális oktatási kiadványok az oktatási folyamat céljainak elérésének eszközei. Ezek általában egészségügyi hátrányokkal küzdő gyermekek/tanulók.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést (az oktatási törvény 145a. § (2) bekezdésének p) pontja szerint) biztosítja:

- az óvoda
- a sajátos nevelési igényű gyermekek óvoda,
- az általános iskola
- a sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolája,
- a középiskola
- a sajátos nevelési igényű tanulók számára középiskola, vagy
- a speciális oktatási intézmény.

A támogató intézkedést pedagógus, pedagógiai asszisztens vagy iskolai gyógypedagógus, szakmai alkalmazott vagy iskolai támogató csoport kategóriájában dolgozó pedagógiai alkalmazott nyújtja.

A támogató intézkedés biztosításának formái

A speciális oktatási kiadvány vagy kompenzációs támogatás biztosítása után meg kell tanítani a gyermeket/tanulót, hogyan kezelje hatékonyan, biztonságosan és lehetőség szerint önállóan a kiadványt vagy az eszközt. Bizonyos helyzetekben szükség lehet a törvényes gyámok kommunikációjára és oktatására is.

A támogató intézkedés javasolt alkalmazási köre

A támogató intézkedés hatálya lehet rövid vagy hosszú távú (rendszeres) a gyermek/tanuló egyéni igényei szerint, illetve a tanácsadó és prevenciós intézmény, az iskolai gyógypedagógus, szakiskolai dolgozó vagy iskolai támogató csoport véleménye alapján.

3.17 Az iskolai helyiségeknek az észlelés és a készségek elsajátításának elősegítése érdekében történő átalakítása

A támogató intézkedés leírása

Az intézkedés célja, hogy olyan teret és feltételeket teremtsen az iskolákban, amelyek hosszú távú hatást gyakorolnak a különböző fejlesztési területekre; rehabilitációra, pihenésre és kikapcsolódásra szakmai irányítás mellett, például ingermentes pihenés céljából; az érzékszervi érzékelés ösztönzése; a kompenzáció és a speciális oktatási segédeszközök felhasználásával kapcsolatos készségek megszerzése.

Elkülönített helyiségeket kell biztosítani, vagy a helyiségek részeit úgy kell kialakítani, hogy helyet teremtsenek az érzékszervi észlelés támogatására, a belső feszültség kiküszöbölésére, a gyermek/tanuló belső szükségleteinek kielégítésére vagy a gyermekek/tanulók kognitív képességeinek és manuális készségeinek támogatására.

A célorientált helyiségek például:

- multiszenzoros helyiségek;
- ingermentes szobák;
- relaxációs sarok;
- a kompenzáció és a speciális oktatási segédeszközök felhasználásával kapcsolatos készségek megszerzésére szolgáló helyiségek;
- hely egy speciális pedagógus és szakmai alkalmazott számára;
- szoba egy nővér számára.

MULTISZENZOROS SZOBA

Az iskolában kialakított multiszenzoros terem célja, hogy pozitívan hangolt környezetet biztosítson, amely pihentető, kognitív és interakciós funkciókkal rendelkezik. Az aktív, de passzív tartózkodás a szobában segíthet csökkenteni a stresszt és a sztereotip viselkedést a gyermekben/tanulóban, csökkentheti az agresszív viselkedést és az önkárosítás formáit.

A multiszenzoros helyiségeknek tiszteletben kell tartaniuk a gyermek/tanuló érzékszervi szükségleteit. Ez lehet a zavaró ingerek kiküszöbölése (korlátozása), vagy fordítva az érzékszervi stimuláció értelmében, amely stimulálja a gyermeket/tanulót, támogatja fejlődését, aktiválja őt.

A szobában való tartózkodás a tanulás (vagy beavatkozás/terápia) egyik alternatív módjaként is használható, ha a standard módszer kudarcot vall, vagy nem elég hatékony, például a tanulási stílusok felfedezésében és megtalálásában, a gyermekek/tanulók koncentrációjának támogatásában és a tanulóhoz legmegfelelőbb érzékszervi csatorna feltárásában.

A multiszenzoros szobában való tartózkodással megmutathatjuk a gyermeknek/tanulónak erősségeit, támogathatjuk önmagunkról és környezetéről alkotott felfogását, megmutathatjuk neki tanulási képességét, új tapasztalatokat és ismereteket szerezhetünk, és

így természetes módon erősíthetjük önérzékelését és önbizalmát. A pozitív önkép kialakításának köszönhetően megelőzhető a gyermek/tanuló problémás viselkedése vagy viselkedési rendellenességei, vagy kiküszöbölhető a viselkedési rendellenességek vagy a problémás viselkedés egyes megnyilvánulásai.

A multiszenzoros szobák egy másik típusa lehetőséget nyújt arra, hogy a gyermek/tanuló kielégítse aktuális belső igényeit és tapasztalatait, kiküszöbölve a tanuló belső feszültségét, frusztrációját vagy agresszióját. A szobában maradva a gyermek/tanuló megtanulja szabályozni tapasztalatait és viselkedését.

Egy szoba külön felszerelhető és elkülöníthető, vagy egy másik helyiség, például egy tornaterem része, de egyértelműen meghatározott és elkülönített területtel rendelkezik. A szobában való tartózkodásnak és felszerelésnek az aktuális pihenést és a gyermek/tanuló belső szükségleteinek kielégítését kell szolgálnia, például fizikai aktivitás formájában – a helyiségekben a gyermeknek/tanulónak képesnek kell lennie a feszültség feloldására, például ugrással, labda/medicinlabda dobásával egy kijelölt helyre vagy a földre egy adott helyen (robbanékonyság, energiafelszabadulás, agresszív megnyilvánulások megszüntetése), akadályon való átjárással, kijelölt tárgy (habhenger, kis lyukasztózsák és hasonló) és így tovább. A szoba felszereltsége nincs előre meghatározva, de a szobába való belépés előtt figyelmeztetni kell a gyermekeket/tanulókat vagy a gyermeket/tanulót a biztonsági szabályokra, de lehetővé kell tenni számukra, hogy szabadon mozogjanak és pihenjenek. A gyermeknek/tanulónak éreznie kell a szabadságot a szobában, és lehetőséget kell kapnia arra, hogy felszabadítsa a felhalmozott energiát és érzelmeket. A szobában való tartózkodást egyértelműen meg kell határozni, mind a nyitó, mind a záró jelekkel/jelzésekkel, amelyek minden tartózkodás esetében azonosak. A gyermeket/tanulót előzetesen tájékoztatni kell a szobában lévő egyes "állomások" céljáról. A szobában való tartózkodás végén szükség van egy rövid relaxációs gyakorlatra, amelyben a gyermek/tanuló érzi a relaxáció érzését, valamint a feszültség és a frusztráció eltávolítását.

INGERMENTES SZOBA

Az ingermentes szoba egy külön kialakított szoba, amelynek a lehető legkevesebb érzékszervi ingert kell tartalmaznia. Vizuálisan és technikailag a helyiségnek a lehető legegyszerűbbnek kell lennie, vizuális ingerek nélkül, ha lehetséges, hangszigetelt, és egyszerűnek és kellemesnek kell lennie. A gyermeknek/tanulónak képesnek kell lennie arra, hogy nyugodtnak és nyugodtnak érezze magát a szobában, és képesnek kell lennie arra, hogy érzékszervi ingerek nélkül pihenjen és pihenjen. A szobában lehet egy egyszerű, állítható táska, ülőtáska vagy más szőnyeg fekvéshez, pihenéshez.

A szoba alkalmas a túlérzékenység, agresszió vagy nem megfelelő viselkedés negatív megnyilvánulásainak kiküszöbölésére, és az érzékszervi ingerek nélküli pihenésre. Az akusztikus technológia hangszórókkal történő beépítése után a terem vak gyermekek/tanulók echolokációs gyakorlatára, vagy hallássérült gyermekek/tanulók kommunikációs képzésére is használható.

RELAXÁCIÓS SAROK VAGY RELAXÁCIÓS ZÓNA

Relaxációs sarok

A relaxációs saroknak az osztályterem részét kell képeznie, ahol nevelés és oktatás történik. A saroknak kellemes helynek kell lennie, ahol a gyermek/tanuló megnyugodhat és pihenhet, ha például haragot, szomorúságot, érzelmi instabilitást vagy kimerültséget érez, vagy szüksége van egy kis időre egyedül. A feszültség, a fáradtság és a negatív érzések megszüntetése mellett a relaxációs sarokban való tartózkodás segít a gyermeknek/tanulónak megtanulni azonosítani és szabályozni saját érzelmeit és tapasztalatait. A gyermeknek/tanulónak ismernie kell a tér célját, és megfelelő útmutatással kell rendelkeznie annak használatához.

Relaxációs zóna

A relaxációs zónának az iskola részét kell képeznie, például folyosónak (belső) vagy területének (külső), és a gyermekek/tanulók passzív és aktív pihenését kell szolgálnia. A relaxációs zónának kellemes helynek kell lennie, ahol a gyermek/tanuló pihenhet, pihenhet, vagy szükség esetén az osztálytermen kívül töltött ideje alatt kreatív tevékenységeket végezhet, amelyek segítik a pihenést és belső igényein alapulnak. A relaxációs zónák a gyermekek/tanulók számára is szolgálhatnak az iskolai órákon kívüli szocializációhoz. A relaxációs zóna az önálló tanulás tereként is szolgálhat.

A KOMPENZÁCIÓS ÉS SPECIÁLIS OKTATÁSI SEGÉDESZKÖZÖK HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATOS KÉSZSÉGEK MEGSZERZÉSÉRE SZOLGÁLÓ HELYISÉG

A kompenzációs és speciális oktatási segédeszközök használatával kapcsolatos készségek megszerzésére szolgáló helyiség lehet egy másik helyiség része, de lesz egy jól meghatározott terület a szükséges tevékenység elvégzéséhez, vagy lehet külön helyiség. Egyéni munkára szolgál olyan gyermekkel/tanulóval, akinek egészségügyi hátránya miatt speciális oktatási segédeszközöket kell használnia az oktatási folyamat sikeres kezeléséhez. Ezekben a helyiségekben lehetősége van arra, hogy az oktatási folyamathoz kapcsolódó konkrét tevékenységeket egyéni ütemben és megfelelő segítséggel végezzen kompenzációs segédeszközökkel. A terem berendezésének meg kell felelnie a speciális oktatási segédeszközöket használó tanulók sajátos igényeinek térbeli, szervezeti és anyagi szempontból.

A SPECIÁLIS PEDAGÓGUS ÉS SZAKMAI SZEMÉLYZET HELYISÉGE

A szoba gyermekekkel/diákokkal való professzionális munkához készült. A diagnosztika, a beavatkozás, a terápia és más szakmai tevékenységek speciális környezetet igényelnek. Speciális pedagógus és szakszemélyzet készíti elő a termet a gyermekek/tanulók speciális igényei szerint. A helyiséget használhatják a gyermekkel/tanulóval való egyéni és csoportos munkára, valamint egyéb szakmai tevékenységekre, pl. a szülők, tanárok és más iskolai alkalmazottak és mások találkozóira, konzultációira és felügyeletére.

A támogató intézkedés célcsoportja

Azok a gyermekek/tanulók, akik számára az ilyen terem vagy teremrész lehetőségeinek kihasználása az oktatási célok elérésének eszköze, különösen az egészségügyi hátrányokkal küzdő gyermekek/tanulók. A gyermekkel/tanulóval végzett szobák, segédeszközök és tevékenységek kiválasztásánál figyelembe kell venni a gyermek aktuális igényeit és hangulatát, ugyanakkor fontos, hogy ne ösztönözzük a gyermeket/tanulót a számára biztosított inger mennyiséggel.

Multiszenzoros szoba: minden gyermek/tanuló számára, különösen alkalmas érzékszervi deprivációval, kognitív deficittel küzdő gyermekek/tanulók számára, vagy olyan gyermekek/tanulók számára, akik biztonságban érezhetik magukat, nyugodtak és ellazulhatnak az érzékszervi szobában való tartózkodással.

Ingermentes szoba: olyan gyermekek/tanulók számára, akik túlérzékenység, túlstimuláció, viselkedési zavarok vagy egyéb fogyatékoság miatt erős belső érzelmi instabilitást, agressziót, feszültséget éreznek, vagy általános szenzoros és pszichomotoros megnyugtató szükségességét érzik. Olyan gyermekek/tanulók számára is, akik térbeli orientációt, echolokációt, érzékszervi ingerek nélküli pihenést igényelnek.

Relaxációs sarok/relaxációs zóna: minden gyermek/tanuló számára, de különösen azoknak a gyermekeknek/tanulóknak, akiknek érzelmi instabilitás, belső feszültség vagy kimerültség miatt aktív, de passzív pihenésre, relaxációra és relaxációra van szükségük.

A kompenzáció és a speciális oktatási segédeszközök igénybevételéhez kapcsolódó készségek megszerzésének lehetősége: minden olyan gyermek/tanuló számára, akinek egészségügyi hátránya miatt kompenzációt és speciális oktatási segédeszközöket kell igénybe vennie bizonyos tevékenységek elvégzéséhez.

Szoba a szükséges eszközökkel, bútorokkal, szekrényekkel felszerelt nővér számára: minden olyan tanuló számára, akinek egyszeri vagy ismételt segítségre van szüksége egy ápolónőtől az ápolási tevékenységek elvégzéséhez.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést (az oktatási törvény 145a. § (2) bekezdésének q) pontja szerint)

- az iskola
- a speciális oktatási intézmény biztosítja.

A **támogató** intézkedés végrehajtását az intézményvezető biztosítja. Az iskola igazgatója biztosít egy szobát vagy a terem egy meghatározott részét, amelyet a gyermekek/tanulók az iskola tanári és szakmai személyzetének vagy az iskolai támogató csapatnak az irányítása alatt használhatnak.

Az iskola saját lehetőségeinek és igényeinek megfelelően speciális pedagógiai támogató szobát hozhat létre, amelyet a tanácsadó és prevenció intézménnyel együttműködve határoz meg.

A támogató intézkedés biztosításának formái

A szoba egyénileg vagy csoportosan használható.

A támogató intézkedés ajánlott alkalmazási köre

A **támogató** intézkedés terjedelmét a gyermek/tanuló egyéni szükségleteinek megfelelően, rendszeresen vagy esetlegesen biztosítja a tanácsadó és prevenciós intézmény, az iskolai gyógypedagógus kategóriába tartozó pedagógiai munkatárs, az iskolai szakdolgozó, vagy az iskolai támogató csoport véleménye alapján.

3.18 Az iskola vagy iskolai intézmény területén lévő fizikai és szervezési akadályok megszüntetése az oktató-nevelő folyamatban

A támogató intézkedés ismertetése

A támogató intézkedés célja az akadályok (különösen a fizikai akadályok) elhárítása, valamint az oktatás és az iskolai környezet hozzáférhetővé tétele a fogyatékossgal élő gyermek/tanuló, illetve a többi gyermek/tanuló számára az ő oktatási szükségleteiknek megfelelő módon. Az indokolt módosításoknak összhangban kell lennie az adott jogszabályokkal és egyéb útmutatókkal, módszertani anyagokkal (különösen az Iskolák és oktatási intézmények szervezési és működési előírásokat tartalmazó kézikönyvvel, 2022) a változtatásokat úgy kell megtervezni és végrehajtani, hogy az oktatási folyamat során az elősegítse a gyermekek/tanulók integrációját.

Az új iskolák és iskolai létesítmények építése során univerzális tervezést és univerzális kivitelezést alkalmazna.

Az iskolák és az iskolai létesítmények környezetének módosítása jelentős támogató tényező lehet, amely nemcsak közvetlenül járul hozzá a befogadó környezet kialakításához, de egyben az oktatási célok elérésének hatékony eszköze is.

Az iskolában minden gyermeket/tanulót szívesen látnak. Ezért mielőtt egy fogyatékossgal élő gyermek/tanuló felvételt nyerne egy iskolába vagy iskolai intézménybe, a fizikai és pszichológiai képességeit/képességeit figyelembe véve ajánlott még a tényleges belépés előtt konzultálni az iskola vagy az iskolai intézmény vezetőségével, akár az intézmény fenntartójával a gyermek/tanuló iskolában vagy iskolai intézményben való elhelyezésének lehetőségeiről. Ennek oka, a gyermek/tanuló minél teljesebb körű oktatásához az iskolában vagy az iskolai létesítményben, a környezet lehetséges átalakítása, valamint az iskolai tevékenységekben való részvételének elérhetőbbé tétele.

Az iskolai környezet átalakításának megoldását az Iskolák és oktatási intézmények szervezési és működési előírásokat tartalmazó kézikönyve szabályozza. /**Manuál debarierizácie škôl a školských zariadení.**^{3/}

A kézikönyv annak érdekében meghatározza az iskolai környezet akadálymentesítésére és a fizikai, információs és technológiai akadályok felszámolására vonatkozó szabványokat, hogy ne csak a fogyatékkal élő gyermekek/tanulók valós igényeit elégítsék ki, hanem tiszteletben tartsák az egyetemes tervezés elveit is. A kézikönyv holisztikus megközelítésen alapul, amely biztosítja a gyermek/tanuló teljes körű részvételét az iskola életében (azaz olyan szabványokat határoz meg, amelyek inkluzív teret hoznak létre) A térbeli szabványok mellett (például az épületek átalakítására vonatkozó műszaki előírások) a kézikönyv az iskolaépületek és -létesítmények akadálymentesítésének folyamatára vonatkozó szabványokat is meghatároz.

Helytelen, ha a fogyatékossgal élő/érzékeny tanulót/gyermeket bármilyen akadály miatt kizárják az oktatási folyamatból. Az akadálymentesítéssel összefüggésben a hangsúlyt egy univerzális tervezési/tervezési módszer segítségével főként egy átfogó, inkluzív környezet megteremtésére kell helyezni. Ennek különösen a környezet hozzáférhetőségére (fizikai hozzáférhetőség) kell kiterjednie, tiszteletben tartva a különböző fogyatékossgal élő személyeket, beleértve az érzékszervi érzékenységgel rendelkezőket is, valamint a technológiai hozzáférhetőségre és az információs és kommunikációs források/eszközök, oktatási módszerek, anyagok (információs akadályok megszüntetése), a kommunikációs, társadalmi és pszichológiai akadályok megszüntetése stb.

Az akadályok elhárításával és az iskolai környezet minden gyermek/tanuló számára hozzáférhetővé tételével a különleges oktatási és kompenzációs segédeszközök módszertana is foglalkozik a "Környezet átalakítása és rendezése" című fejezetben, ahol ismertetésre kerülnek a külső és belső hozzáférési megoldások.

A kültéri környezeti módosítások olyan természetes akadályok megszüntetésére vonatkozó követelményeket határoznak meg, amelyek a gyermekek általános populációját általában nehézség nélkül szolgálják, de például a mozgáskorlátozott gyermek számára leküzdhetetlen akadályt jelenthetnek, mint például a lépcsők.

Olyan funkciókat is tartalmazniuk kell, amelyek fényvisszaverő, vizuális vagy hallható jelzésekkel segítik a fogyatékossgal élő gyermek/tanuló könnyebb tájékozódását.

Példák:

- akadálymentes hozzáférés kiépítése a magasságkülönbségek leküzdése érdekében;
- kültéri akadályok eltávolítása
- a kültéren vezetővonalak kiépítése,
- az épülethez vezető rögzített feljáró építése.

³ <https://www.minedu.sk/data/att/24374.pdf>

A beltéri környezet módosítása ugyanúgy meghatározza az akadályok kiküszöbölésének módjait, és magában foglalja a környezet módosításának elemeit, pl. az osztályterem elhelyezkedését, az asztalok elrendezését, az osztályterem vizuális rendjét stb.

Példák:

- a gyermek/tanuló biztonságos, zökkenőmentes és kényelmes mozgását szolgáló beállítások és térrendezés;
- az akadályok eltávolítása a belső térben;
- segítségnyújtási tervek készítése és azok hozzáférhetőségének biztosítása;
- Braille-írással és/vagy latin nyelvű segédtablák;
- szinkontrasztos megoldások és feliratok;
- nagyított feliratok a könnyebb tájékozódás érdekében;
- piktogramok a könnyebb tájékozódás érdekében;
- vizuális és hangjelző eszközök;
- akusztikus helyiségkialakítás;
- hordozható vezeték nélküli technológia;
- a gyermek/tanuló egyéni szükségleteinek megfelelő különféle segítő technológiák;
- a világítás kiigazítása;
- az egészségügyi problémák kezelésére szolgáló helyiségek kialakítása;
- pihenő/relaxációs területek kialakítása;
- a helyiségek hangszigetelése;
- akusztikai (elől ülni, távol a ventilátortól vagy a kivetítőtől, a jobban halló füllel a tanár vagy az előadó felé, a tanár arcával szemben, körben ülni, csendes zóna az osztályteremben) és építészeti (hangszigetelő panelek, szövetek az osztályteremben a hangszigetelés érdekében stb.) feltételek megteremtése a hallássérült tanuló oktatásához;
- a hallássérült tanulók számára megfelelő feltételek megteremtése;
- csendes zónák kialakítása az osztályteremben/iskolában (hangszigetelő táblák, hirdetőablakok, függönyök stb. használata);
- akadálymentes mosdók, öltözők, mosdók, tantermek, laboratóriumok, tornaterem, étkezdék, a gyermekek/ tanuló elhelyezése, könyvtár, szabadterei iskolai terület stb. építése.

A támogató intézkedés célcsoportja

Fogyatékkal élő gyermekek és tanulók, valamint azon más gyermekek/tanulók, akiknek szükségük van a különböző típusú – pszichológiai, fizikai, technológiai, információs, kommunikációs stb. - akadályok felszámolására.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést biztosítja (az iskolatörvény 145a. § (2) bekezdésének r) pontja szerint):

- az iskola,
- az iskolai intézmény.

Az intézkedés biztosítását és szükség esetén végrehajtását az iskola igazgatója más érintett személyekkel együttműködve biztosítja.

A támogató intézkedés biztosításának formája

- az iskola és/vagy az iskolai környezet egyszerű átalakítása a tanárok által (különösen az osztályteremben - bútorok áthelyezése, látványrend);
- az iskola belső terének és/vagy az iskolai környezetnek az egyéb iskolai alkalmazottak által (gondnok, karbantartó, takarítók, villanyszerelő, ... – kiegészítő világítás felszerelése, osztályterem hangszigetelése, ajtónyitás egyszerűsítése; a szerkezeti átalakításokat nem zavaró belső átalakítás – bútorok átrendezése);
- az iskola/iskolai környezet külső megjelenésének egyszerű módosítása az iskola személyzete által (természetes irányvonalak alkalmazása, tájékozdási pontok elhelyezése, ...);
- Az iskola/iskolai környezet külső, külső szakemberek által végzett összetettebb módosításai (járdák, feljárók stb. építési módosításai);
- a környezet egyszerű átalakítása, amely egyszerű építési beavatkozásokat igényel (mosdókagyló felszerelése, ajtókeretek kiszélesítése, a falak hangszigetelése stb.);
- szakértői konzultációt igénylő összetett környezeti módosítások és szakértők által végzett összetettebb építési beavatkozások.

A támogató intézkedés javasolt hatálya

A támogató intézkedés mértékét a gyermek/tanuló egyéni szükségleteihez, az iskola körülményeihez és az épület szerkezeti jellegéhez kell igazítani.

3.19 Diétás étkeztetés biztosítása

A támogató intézkedés ismertetése

A **támogató** intézkedés az iskolai étkeztetési létesítményekben helyet biztosít a fogyatékkal élő gyermekek/tanulók étkeztetésére is, hogy az oktatási folyamat során az iskolában és az iskolai létesítményekben való tartózkodásuk a többi gyermekkel/tanulóval azonos feltételek mellett történjen.

A diétás étkezés az adott diagnózissal (pl. cukorbetegség, ételallergia stb.) rendelkező gyermekek/tanulók számára szükséges az iskolai étkeztetésben.

A diétás étrend biztosítása lehetővé teszi ezen gyermekeknek a délutáni oktatási tevékenységekben való részvételt, javítja szocializációjukat, és pozitív hatással van szülei foglalkoztatására.

A diétázó gyermekek/gyerekek érzékelése, koncentrációja csökken, agressziójuk fokozódik stb.

A diétás étrendeket 3 csoportra osztják a 3 diétatípus alapján:

- kímélő - az emésztőrendszer betegségeiben, elhízásban,
- cukorbetegség - emelkedett vércukorszint – cukorbetegség esetén,
- gluténmentes - gluténfelszívódási zavarok esetén - lisztérzékenység.

A kímélő diéta olyan hosszú távú emésztési zavarok esetén javallott, amelyek nem igénylik az étrendi energiabevitel megváltoztatását. Ilyenek a funkcionális gyomorbetegségek, a funkcionális gyomor dyspepsia, a szekréciós zavarok (hyperaciditás), a krónikus gyomorhurut, a gyomor- és nyombélfekélybetegség, a gyomorreszekciót követő egyes állapotok, a nyugalmi stádiumban lévő krónikus gyomor- és epehólyagbetegségek.

Ide tartoznak a lázas állapotok és a szívinfarktus utáni állapotok is.

A diabetikus diéta elsősorban a fiatalabb, a középkorú, az idősebb és az idősebb korú cukorbeteg, azaz a kórházi betegek többsége számára javasolt. Fiatalabb korú vagy magasabb energiafogyasztású cukorbetegéknél a módosítása (a menü átváltása a cserélhető szénhidrát - kenyér egység mennyiségére) érvényes. A gluténmentes diéta cöliákiában és cöliákiás sprue-ban szenvedő, gluténérzékenységben szenvedő betegek számára javallott.

A leggyakoribb étrendi követelmények:

- gluténmentes (gluténmentes),
- laktózmentes,
- cukorbeteg,
- antihisztamin.

Az iskolai étkeztetést biztosító intézményben történő diétás étkeztetés során figyelembe kell venni, hogy olyan gyermekekről/ tanulókról van szó, akik magas kockázatú étkezési csoportba tartoznak, és étrendjük speciális megközelítést igényel a kezelőorvos értékelésével.

A diétás étkezés biztosításához biztosítani kell:

Strukturális biztonság:

- biztosítja a helyiségek felújítását, hogy a diétás ételek elkészítéséhez külön munkaterületet biztosítson;
- a helyiségek tárgyi felszerelésének biztosítása, főzőedények beszerzése stb.

További információk A diétás étkeztetésre vonatkozó anyag- és fogyasztási előírások és receptek (2023-as felülvizsgálat) 2023. szeptember 1-jei hatállyal | Szlovák Köztársaság Oktatási, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériuma (minedu.sk)

A támogató intézkedés célcsoportja

Ételintoleranciával és diétás étrendet igénylő diagnózissal rendelkező gyermekek/gyermekek.

A támogató intézkedés személyi feltételei

A támogató intézkedést az iskolai étkeztetést biztosító intézmény biztosítja (az iskolatörvény 145a. § (2) bekezdésének s) pontja szerint), és egy szakács biztosítja.

A támogató intézkedés biztosításának formái

Közvetlenül az iskolai étkeztetést biztosító intézményben, a gyermek/ tanuló által látogatott iskolában, vagy más iskolai étkeztetést biztosító intézménnyel való együttműködés révén, diétás étel rendszeres biztosítása formájában.

A támogató intézkedés javasolt alkalmazási köre

Orvosi ajánlás alapján.

3.20 A fizikai és mentális egészség előmozdítása és a kockázatos magatartásformák megelőzése

A támogató intézkedés leírása

A támogató intézkedés célja a gyermekek/gyermekek azon képességeinek szisztematikus erősítése, amelyek közvetlen hatással vannak optimális egészséges fejlődésükre és a megfelelő attitűdök kialakulására a testi és lelki egészség terén, és a kockázati magatartás megnyilvánulásának és előfordulásának csökkenéséhez vezetnek. Az intézkedés célja továbbá a gyermekek/tanulók mentális és fizikai egészségi zavarainak kialakulásának megelőzése a szubjektív (pszichológiai, szociális és fizikai) jólétük fejlesztését célzó támogató tevékenységek megvalósítása révén.

A megelőzés tekintetében megkülönböztetünk:

- **univerzális megelőzést**, amely a lakosságot célozza meg;
- **szelektív megelőzést**, amely a fokozott támogató igényekkel rendelkező gyermekeket/tanulókat célozza meg;
- **indikált megelőzést**, amelynek célja a másodlagos rendellenességek és szövődmények megelőzése a veszélyeztetett gyermekeknél/tanulóknál.

A testi egészséget elősegítő programok és tevékenységek a gyermek vagy tanuló megfelelő fizikai alkalmasságának, egészséges életmódjának, testi egészségének és biztonságának előmozdítására összpontosítanak.

A mentális egészséget és a pszichológiai ellenálló képességet elősegítő programok és tevékenységek különösen a gyermek/tanuló sikeres iskolai alkalmazkodásának erősítésére, az önismeret és önértékelés, a kritikai gondolkodás, a megküzdési stratégiák sikeres alkalmazásának képessége, az aszertivitás készségeinek erősítésére, az osztálytársakkal és az oktatási folyamat más résztvevőivel való pozitív kapcsolatok kialakítására, valamint a pszichológiai kihívást jelentő helyzetekkel (pl. kortárskonfliktus, generációk közötti konfliktus, a siker/hiány feldolgozása stb.) való megbirkózás képességének erősítésére összpontosítanak.

A támogató intézkedéssel kapcsolatos további információkat tartalmazó kísérőanyag itt érhető el: <https://podporneopatria.minedu.sk/data/att/27422.pdf>

A kísérőanyag a megelőzés biztosításán belüli tevékenységek áttekintése.

A támogató intézkedés célcsoportja

A támogató intézkedés biztosítja (az iskolatörvény 145a. § (2) bekezdésének t) pontja szerint):

- az iskola vagy
- az iskolai intézmény.

Az ellátást az iskolai támogató csoport, a szakmai személyzet egy tagja, a tantestület egy tagja, egy tanácsadó és prevenció intézmény szakmai munkatársa vagy egy külső szerv végzi.

A támogató intézkedés odaítélésének formája

Az iskolai megelőzési módszerek alapvető felosztása tárgyanként:

- egyéni (pl. oktatás, interjú, konzultáció);
- csoportos (pl. előadás, vetélkedő, személyzeti támogató intézkedés).
- megbeszélés, vita, eszmecsere, színpadi módszerek);
- tömeges (pl. iskolai környezetben pl. iskolarádió, iskolaújság).

A megelőzési módszerek alapvető felosztása az iskolában formánként:

- Beszédes módszerek (pl. előadás, beszélgetés, interjú, vita, hangfelvételek);
- nyomtatott szavas módszerek (pl. szórólap, szlogen, plakát, cikk, brosúra, magazin);
- multimédiás módszerek (pl. videó, film).

A megelőzési tevékenységek különböző jellegűek lehetnek (pl. tájékoztató jellegűek, tapasztalati jellegűek). A leghatékonyabb tevékenységek általában tapasztalati jellegűek.

A megelőzési beavatkozások hatékonyságával kapcsolatos kutatások kimutatták, hogy számos tevékenység, még a gyakran alkalmazott tevékenységek sem hatékonyak, sőt néha az ellenkező hatást is kiválthatják. A hatékony prevenciós tevékenységek alapelvei kidolgozottan megtalálhatók például a Szakmai tevékenységek standardjai - A kockázatos viselkedés megelőzése (VÚDPaP, 2022) című dokumentumban.

A támogató intézkedés javasolt alkalmazási köre

A mértéket a gyermek/tanuló egyéni szükségleteihez és az iskola vagy az iskolai környezet feltételeihez kell igazítani.

3.21 Krízisintervenció – válsághelyzetben történő beavatkozás

A támogató intézkedés ismertetése

A támogató intézkedés célja, hogy a tanulóknak/gyermeknek/ a válsághelyzetet követően életük egy meghatározott időszakára speciális, szakszerű ellátást nyújtson. **A válságesemény** olyan esemény vagy eseménysorozat, amely meghaladja az egyén normális megküzdési mechanizmusait.

Néhány válságesemény lehet sajátos válságjellegű. Ezek a következők:

- az iskolai közösségre és a társadalomra különösen súlyos hatással bíró válsághelyzet;
- a társadalom polarizálódásának lehetőségével bíró válsághelyzet;
- válsághelyzet több halálesettel és sérüléssel;

- az elmúlt évben az iskolai közösségben traumák és veszteségek feldolgozásának előzményeivel;
- nagyobb számú érintettel (osztály, egész iskola);
- az iskolai közösség egy különösen sérülékeny vagy traumatizált populációjával;
- a média által szigorúan felügyelt esemény.

Ezek a helyzetek nagyobb számú beavatkozót, együttműködésüket, kiegészítésüket és rotációjukat igénylik a krízisintervenció során, és szükség esetén traumaterapeuta és más külső szakértő meghívása szükséges a beavatkozó csoportba.

A krízisintervenció olyan támogató intézkedéshálózat, amelynek célja az egyén/csoport stabilizálása, a biztonságérzet helyreállítása és a saját kompetenciák megerősítése az érzelmekkel való bánásmód, a megküzdési stratégiák, a stressz csökkentése és a válságeseményt követő utóintézkedések kialakítása terén. Minden krízisintervenció szolgáltatónak rendelkeznie kell krízisintervencióval (a VÚDPaP – Válságintervenciók Szakmai Tevékenységi Szabvány – szerint). Ez egy olyan terv, amely a krízishelyzetek kezelésére vonatkozik. A válságterv általában a következő főbb pontokból áll:

1. **Az iskola minden alkalmazottja** gondoskodik saját és mások biztonságáról a válsághelyzetet közvetlenül követő időszakban. Ha a veszély elhárult, alapvető pszichológiai segítyt nyújtanak az érintetteknek.
2. **Az iskolai személyzet** elősegíti a kölcsönös tájékoztatást. Az iskola vezetősége a beavatkozó csoporttal együttműködve tájékoztat arról, hogy mi történt, mikor és kiket érint, mi lesz a következő lépés. Az iskolai közösség számára hasznos lehet a rendőrségi pszichológus vagy pszichoszociális segítség (az iskolán kívülről érkező külső csapat, amely általában az esemény helyszínén, közvetlenül az eseményt követően nyújt pszichológiai vagy pszichoszociális segítséget) támogatása az eseményt közvetlenül követő időszakban vagy az eseményt követő első napon.
3. **Az iskola igazgatója** azonnal felveszi a kapcsolatot a felvevő CPP-vel, és kéri a krízisintervenció végrehajtását. A CPP krízisintervenciók csapatot alakít a krízisintervencióban képzett hivatásos személyzetből. A csoportvezető felkeresi az iskolát, és megállapítja az érintett iskola szükségleteit, valamint az eseménynek az iskolai közösségre gyakorolt hatását.
4. **A krízisintervenciók csoport vezetője az iskola vezetőségével együtt** koordinálja az iskolában folyó tevékenységeket, valamint a beavatkozó csoport tevékenységét. A válságterv alábbi tevékenységeinek végrehajtása a vészhelyzet mértékétől függ. A beavatkozó csoport stabilizálja az iskolai személyzetet, hogy folytatni tudják munkájukat, és segíteni tudjanak a gyermekeknek/ tanulóknak az érzelmeik kezelésében.
5. A lelkiileg megerősített **tanárok visszatérnek** az osztálytermekbe, és lehetővé teszik a gyermekek/tanulók számára, hogy beszéljenek a történekről. Nem hozzák szóba a témát, ha a gyerekek vagy tanulók nem tudnak az esetről és/vagy az nem érinti őket. Az

iskola vezetése koordinálja az együttműködést és az együttműködést a beavatkozó csoporttal, folyamatosan foglalkozik az érintettek szükségleteivel és az eseménynek az iskolai közösségre gyakorolt hatásával.

6. **Az igazgató** a beavatkozási csoporttal együttműködve adott esetben sajtótájékoztatót készít elő. Az igazgató kijelöli a személyzet egy tagját (ha nem ő maga teszi ezt), mint az egyetlen olyan személyt, aki jogosult tájékoztatást adni az iskolában történekről. Az igazgató tájékoztatja az iskola gyermekeit, tanulóit és személyzetét, hogy adatvédelmi okokból nem jogosultak fényképeket vagy az érintettekről bármilyen információt közölni a médiával.
7. **Az intervenció csoport** krízisintervenciót nyújt (általában 36–48 órával a krízis esemény után). Az iskola vezetése az osztályfőnökökkel együttműködve kommunikál a gyermek vagy tanuló törvényes képviselőjével. Az iskola igazgatója a beavatkozási csapattal együttműködve e-mailt (esetleg levelet) készít a törvényes képviselőknek, amelyben sajnálatát fejezi ki az esemény miatt, érzelmileg semleges módon megnevezi, hogy mi történt, milyen reakciókra számíthatnak a gyermekektől és a tanulóktól, és hogyan támogathatják gyermekeiket.

A gyermekek és tanulók részvétele a krízisintervencióban önkéntes. A törvényes képviselőket előzetesen e-mailben vagy más megfelelő formában (személyesen, levélben stb.) tájékoztatják arról, hogy ki fog a tanulókkal dolgozni és krízisintervenciót nyújtani. Nem szükséges, hogy a törvényes képviselő beleegyezését adja a krízisintervencióhoz.

8. **Az iskola vezetősége** az iskolai személyzettel együtt értékeli és lezárja az ügyet. Kezdetben naponta, később egy hét után, majd egy hónap után, fél év után, egy év után. Az osztályfőnökök szorosan együttműködnek a nevelőkkel a gyermekek támogatása érdekében. Az iskolapszichológus az a speciális pedagógussal együtt figyelemmel kíséri a tanulók viselkedését, tanulását és felkészülését a tanórákra, és csoportos prevenciók tevékenységeket hajt végre a gyermekek és tanulók megküzdési stratégiáinak támogatása, a reziliencia elősegítése és az esemény mindennapi életbe való jó integrálása érdekében. Ha az iskolában nincs iskolapszichológus vagy speciális pedagógus, akkor az iskola más szakmai munkatársa hajtja végre a tevékenységeket. Az értékeléssel együtt az iskolai közösség is lezárja az ügyet.
9. **Az iskolai közösség integrálja** az történeket a mindennapi életbe. Az iskolapszichológus szükség szerint gyásztanácsadást biztosít egyének és csoportok számára. Az iskolapszichológus megfigyeli a gyermekek, tanulók és az iskolai személyzet alkalmazkodását a mindennapi élet követelményeihez, azonosítja az alkalmazkodási problémákkal küzdő egyéneket és azokat, valamint azokat, akiknél fennáll a komplikált gyász vagy súlyos mentális betegség kockázata.

A krízisintervenciót követően a külsős intervenciók szakemberek távoznak, és az ŠPT, a szakmai személyzet tagja vagy az iskolai speciális pedagógus az iskolában marad. A tanárok biztosítják, hogy a gyermekek és a tanulók a lehető legnagyobb mértékben visszatérjenek a szokásos rutinokhoz. Szükség esetén 6 héttel az esemény után újbóli beavatkozás ajánlott, hogy felmérjék az esemény hatását, az alkalmazkodás szintjét és a

leginkább érintett gyermekek/ tanulók és az iskolai személyzet megküzdési stratégiáinak használatát.

A támogató intézkedéssel kapcsolatos további információkat tartalmazó kísérőanyag itt érhető el <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27421.pdf>

A támogató intézkedés célcsoportja

Minden olyan gyermek/tanuló, akit iskolai válsághelyzet érintett.

A támogató intézkedés biztosítja (az iskolatörvény 145a. § (2) bekezdésének u) pontja szerint):

- az óvoda, illetve óvoda sajátos nevelési igényű gyermekek számára,
- az általános iskola, általános iskola sajátos nevelési igényű tanulók számára,
- a középiskola, középiskola sajátos nevelési igényű tanulók számára,
- a tanácsadó és prevenciók központ
- a speciális oktatási intézmények.

A támogató intézkedéseket az iskola **gyógypedagógusa** és/vagy **szakmai munkatársa** hajtja végre, a tanácsadó és prevenciók központtal vagy a tanácsadó és prevenciók központ szakmai munkatársával együttműködve. A támogató intézkedés végrehajtása során az iskolai gyógypedagógus és a szakmai munkatárs szükség esetén együttműködik a tantestülettel. Az iskolai krízisintervenció végrehajtásának előfeltétele az akkreditált krízisintervenciók képzés elvégzése és a gyermekcsoporttal való munkához szükséges kompetenciák megszerzése.

A támogató intézkedés biztosításának formája

A krízisintervenciót egész osztályokkal vagy a különösen veszélyeztetett gyermekek/tanulók kisebb csoportjaival végzik. A krízisintervenciót a tanárok jelenléte nélkül végzik. A krízisintervenciót általában a beavatkozó csoport 2 tagja végzi közvetlenül az osztályteremben, egy másik munkatárs pedig a folyosón áll készen arra, hogy stabilizálja a beavatkozásból kikerülő gyermekeket/tanulókat.

A krízisintervenció végrehajtásának kiindulópontjait a Szakmai tevékenységek standardjai - Krízisintervenció (VÚDPaP, 2021) tartalmazza.

A támogató intézkedés javasolt alkalmazási köre

A támogató intézkedés hatóköre a válság jellegétől és súlyosságától függ.